

ЗМІСТ

Засідання двадцять друге, ранкове *(Четвер, 21 березня 2019 року)*

Заяви фракцій і груп:

«Блок Петра Порошенка» і «Народний фронт» ...2

«Партія «Відродження» і «Воля народу» ...3

«Батьківщина» і «Об'єднання «Самопоміч» ...52

«Воля народу» і Радикальної партії Олега Ляшка ...87

Розгляд проекту Закону «Про забезпечення
функціонування української мови як державної» ...5, 53

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ДВАДЦЯТЬ ДРУГЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
21 березня 2019 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні колеги! Прошу заходити до залу. Увімкніть систему «Рада».

У сесійному залі зареєструвалися 336 народних депутатів. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Колеги, до президії надійшла заява від двох фракцій – «Блок Петра Порошенка» та «Народний фронт», яку вони готові замінити виступом.

До слова запрошується голова фракції «Народний фронт» Максим Бурбак. Будь ласка, 3 хвилини.

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути).*

БУРБАК М.Ю., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»).* На каналі «112 Україна».

Шановні колеги! Шановний народе України! П'ять років тому лідер «Народного фронту» – Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк підписав від імені нашої держави політичну частину Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Це був історичний результат боротьби нашого народу за свободу і своє європейське майбутнє. Це був злам, початок нової доби, точка нового відліку. «Народний фронт», як і лідер Арсеній Яценюк, пишаються досягненнями його урядів. Наші дії у співпраці з суспільством та національними політиками принесли важливі результати: дія зони вільної торгівлі з Європейським Союзом, безвізовий режим, про який навіть

ніхто не мріяв, і тут були також скептично налаштовані, ми разом прийняли понад 140 законів і підзаконних актів, і наші громадяни нарешті отримали право вільно пересуватися Європою. До цих досягнень належать енергетична незалежність від Росії, а також десятки тисяч складних рішень, які колишній Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк вважав за доцільне приймати, щоб наш вибір став реальним. Ці відповідальні державницькі рішення лягли в основу тих досягнень, які продовжив уряд Володимира Гройсмана, завдяки якому ми вже 12-й квартал поспіль спостерігаємо економічне зростання.

Так, нам сьогодні важко, ми пережили і переживаємо складні випробування, але ми досягнемо великої мети – станемо членами Європейського Союзу та НАТО. Ми вірили в це п'ять років тому і віримо у це зараз. Справа не лише в мрії. Наше членство в ЄС та НАТО – це єдиний спосіб завершити війну з Росією, єдиний шлях до дострокового миру та безпеки на європейському континенті. Ми віримо і знаємо, що переможемо.

Слава Україні! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Також надійшла заява від депутатських груп «Партія «Відродження» та «Воля народу», які теж готові замінити перерву виступом.

До слова запрошується Володимир Литвин. Будь ласка.

ЛИТВИН В.М., *член Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 65, Житомирська область, самовисуванець).* Шановні народні депутати! Виборча кампанія увійшла в завершальну фазу, і, здавалося, кандидати на пост Президента України, зокрема ті, які мають владні повноваження, будуть бодай на словах демонструвати підтримку людей, висловлювати застереження щодо дій місцевих органів влади, які свідчать про наступ на залишки соціальних гарантій. Всі думають, що можна розвісити білборди, дати рекламу на телебаченні, і люди, вибачте за грубе слово, це бидло, і вони приймуть рішення, які їм навіюватимуть політтехнологи.

Скажімо, відбувається процес масового ошукування людей, яким не платять за здане молоко, що зокрема, можна спостерігати в Баранівському районі Житомирської області. Куди б не звертався з цього

приводу народний депутат і люди, відповідь одна – звертайтеся до суду. Виникає запитання: навіщо тоді влада, яка видає відповідні дозволи та документи на право займатися цією підприємницькою діяльністю?

Наступне. Ми бачимо, як повністю згортається система охорони здоров'я в сільських населених пунктах. Здавалося б, кандидати на пост Президента повинні не допускати цього. На 0,5 ставки працюють фельдшери, медсестри. Їх звільняють і кажуть, щоб їхали працювати в районні центри. Натомість немає транспортного сполучення, люди залишаються в ізоляції. Ба більше, після створення ОТГ, коли сільські населені пункти, тобто села, приєдналися до районів, міст, починають оптимізувати мережу шкіл, точніше закривати їх, понижувати статус.

Нарешті головний момент. Після 2014 року триває епопея щодо отруєння людей «Понінківською картонно-паперовою фабрикою – Україна». Я з цієї трибуни виступав десятки разів із запитом та зверненнями. Таке враження, що всі бояться підійти до цієї фабрики, бо, очевидно, кінцевий бенефіціар цього підприємства займає дуже високу, не останню посаду в Україні. Натомість 15 тисяч квадратних кілометрів території отруюється, люди не можуть пити воду.

Тому я звернувся, і дякую усім депутатським фракціям і групам за підтримку проекту постанови, до Кабінету Міністрів України з проханням оголосити території Полонського, Баранівського, Новоград-Волинського районів зоною надзвичайної екологічної ситуації.

Звертаюся до Голови Верховної Ради України з пропозицією після завершення розгляду законопроекту про мову винести на розгляд цей проект постанови і прийняти його, оскільки є повна підтримка всіх депутатських фракцій і груп.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги, завершилися виступи щодо двох заяв.

Ми продовжуємо розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» ([№ 5670-д](#)).

До трибуни запрошується голова Комітету з питань культури і духовності Княжицький Микола Леонідович. Колеги, нагадую, я додаватиму до виступу не більше 10 секунд. Учора ми завершили розгляд на поправці 825.

Також інформую, що в мене є список поправок народних депутатів Шурми та Папієва. Я називатиму їх по мірі надходження.

Будь ласка, пане Миколо, 1 хвилина.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Шановні колеги! Ми продовжуємо розгляд мовного законопроекту. Хочу сьогодні розпочати засідання з короткої цитати голови Українського інституту національної пам'яті Володимира В'ятровича, який написав, що боротьба за мовний закон – найважливіше політичне протистояння сьогодні і його результат визначатиме майбутнє України не менше, ніж президентські вибори. Я хочу, щоб кожен з вас це почув. Тому що незалежність кожної країни, яка є нашим сусідом, – чи то Польща, чи то Угорщина, чи то Чехія, чи то Румунія – розпочалася з того, що ці країни фактично визначили свої мови як мови державного та основного спілкування. Держава Ізраїль також постала тоді (сьогодні, до речі, відзначається свято Пурім), коли іврит став державною мовою.

Тож вкрай необхідно прийняти цей законопроект і зрозуміти, наскільки це важливо для нашого майбутнього.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 825. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Папієва.

ПАПІЄВ М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановний доповідачу! Ви щодня оригінально починаєте виступи. Позавчора ви цитували

Володимира Володимировича, сьогодні цитує Володимира В'ятровича. Щось вас з однієї крайнощі кидає до іншої.

Проте всі ми розуміємо, і я, спілкуючись з національно-культурними товариствами румун та представниками інших національних меншин і корінних народів України, зрозумів те, про що вони кажуть: прикриваючись назвою законопроекту про розвиток української мови як державної, ним, насправді, вноситься заборона російської мови. Треба чесно і зрозуміло сказати про це громадянам України. Ви ляжливо вилучили з цього законопроекту російську мову. До того ж, прикриваючись формулюванням «мови Європейського Союзу», ви забули про корінні народи, про національні меншини.

Ми відстоюватимемо їхні інтереси, адже громадяни України мають конституційні права, зокрема говорити рідною мовою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Прикро, що в деяких колег у залі постійно виникає бажання принизити або тих громадян України, які в силу колонізації є ще русифікованими, або етнічних росіян за походженням. Це такі ж громадяни України, які мають таке ж право спілкуватися як рідною мовою, так і вивчити українську мову як мову Української держави та українського народу. Дякую.

Щодо цієї поправки, прошу врахувати її в повному обсязі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 825. Комітет урахував її частково. Хто за те, щоб врахувати її в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 23.

Рішення не прийнято.

Поправка 826. Михайле Папієв, будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Хотів би сказати декілька слів щодо попередньої поправки. Чому ми надаємо пріоритет мовам Європейського Союзу, а не мовам корінних народів і національних меншин в Україні? Це не принизливо для вас? Чому в цьому ж реченні не вказати, що не лише англійською,

іншими мовами Європейського Союзу, а й мовами корінних народів, мовами національних меншин в Україні?

Давайте уніфіковано підходити до законодавства та проводити кодифікацію відповідно до Конституції, враховуючи інтереси громадян України, які мають законне право говорити іншою мовою та використовувати всі сьогоденні надбання людства теж рідною мовою.

Прошу поставити цю поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на підтвердження поправка 826, яку комітет врахував редакційно. Хто за те, щоб врахувати її в повному обсязі, прошу проголосувати.

«За» – 20.

Рішення не прийнято.

Поправка 827. Михайле Папієв, будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні народні депутати! Шановні колеги! Цією поправкою пропонується в частині п'ятій статті 23 проекту закону слова «навчальні заклади» замінити на «заклади освіти». Поправка слухна, відповідає законодавству, тому я не наполягаю на її підтвердженні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 828. Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Доброго ранку, шановні колеги! Доброго ранку, ненько Україно! Щодо поправки 828 до мовного законопроекту, хотів би поінформувати доповідача, що застосування вами норми щодо використання англійської або інших офіційних мов Європейського Союзу – це щонайменше неетично стосовно Європейського Союзу та мов громадян Європи. Дізнайтеся, що таке офіційні мови Європейського Союзу. Їх 24 мови, почитайте. Але країн – членів Європейського Союзу – 28. Тож думайте, що пишете, щоб це не було принизливо. Адже це пряме приниження та неповага до мовного законопроекту. Вони у вересні святкують Європейський день мов. Не офіційних мов, а європейських...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 828, комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 23.

Рішення не прийнято.

Поправка 829. Михайле Папієв, будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановний пане доповідачу! У попередньому виступі я сказав про те, що цей проект треба назвати не проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», а про заборону російської мови. Сьогодні близько восьми мільйонів громадян України абсолютно чітко визнають російську мову рідною, мовою спілкування в побуті та інших сферах життя. Ви цих людей взагалі запитали, вилучаючи звідусіль російську мову?

Уявімо, ви з політичних мотивів приймете цей недолугий законопроект, але скажіть, будь ласка, як за наявності такого закону ви збираєтеся повертати Крим, Донецьк і Луганськ? Тобто як ви будете сьогодні переконувати наших громадян, що Україна має бути цілісною, унітарною державою?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 829. Хто за те, щоб врахувати її в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправка 830. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Ілленка.

ІЛЛЕНКО А.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). У даній поправці йдеться про те, щоб офіційні інтернет-представництва органів державної влади адекватно відображали мовну політику, тобто щоб на одній версії інтернет-сайту не відбувалося змішування різних мов. Якщо є різномовні версії інтернет-сайту, наголошую, державного представництва, а не приватного сайту, то це нормально. Але якщо це україномовна версія, то вона має бути повністю україномовною. Власне, про це наша поправка. Ми вважаємо це важливим, тому наполягаємо на голосуванні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 830. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 37.

Рішення не прийнято.

Поправка 831. Михайле Папієв, будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. У даній поправці йдеться про те, про що я постійно кажу. Шановні колеги! Конституція України не передбачає пріоритетність якоїсь із мов. Законом чітко визначено, що українська мова є державною, та гарантується вільне використання мов національних меншин і корінних народів України.

Чому в цій поправці ви згадуєте, крім української мови, мови Європейського Союзу, кримськотатарську мову (і це цілком правильно), але не згадуєте інших мов корінних народів України та мов національних меншин? Давайте будемо чесними перед людьми. Чому тут немає російської, інших мов, які не є мовами Європейського Союзу, але для мільйонів громадян України вони є рідними?

Прожу поставити цю поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на підтвердження поправка 831. Комітет її врахував. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправка 832. Долженков. Будь ласка.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні колеги! Шкода, що розгляд цього законопроекту перетворюється на політичний фарс. Напівпорожній зал, жодна поправка не набирає більше 40-50 голосів. Це не дотримання Регламенту, а загравання, передвиборча агітація деяких чиновників, які тепер є кандидатами на пост Президента.

Щодо суті поправки. Хочу, щоб її також поставили на підтвердження, оскільки в назві зазначається, що законопроект стосується забезпечення функціонування української мови, натомість відбувається пряма дискримінація мов національних меншин, російської

мови. Чомусь згадують кримськотатарську мову, але взагалі не звертають уваги на той факт, що коли більшість із залу виходить у кулуари, говорять не кримськотатарською, а російською мовою. Шкода, що лише «Опозиційний блок» наполягає на захисті російськомовного населення.

Коли ви кажете, що повернете Донбас, особливо це стосується представників фракцій, які входять до складу коаліції, насамперед задумайтеся, яку державну мовну політику ви...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хочу зазначити, що ані колега Папієв, ані колега Долженков не подали жодної поправки на захист російської мови. Так само ані колега Папієв, ані колега Долженков не скористалися своїм правом подати законопроект про захист російської мови, а в демократичній країні, колеги, ви можете абсолютно спокійно це зробити.

Потрібно підтримати законопроект про захист української мови як державної, але якщо у вас є бажання захистити російську мову, ми розглянемо ваш законопроект на засіданні комітету. Але захищайте ділом, а не демагогією в цьому залі, вируючи проти української мови та протиставляючи мови в Україні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, ставиться на голосування поправка 832. Комітет її врахував, але Долженков просить поставити цю поправку на підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Колеги, нагадаю нашу практику. У президії лежать заяви від трьох народних депутатів: Папієва, Писаренка та Долженкова. Будемо їм по черзі надавати слово щодо однієї і тієї ж поправки. Отже, виступали Папієв, Долженков...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка 833 Тарути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щодо поправки 833 слово надається Долженкову. Всі згодні?

Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Шановні громадяни України! Пан доповідач каже, що ані колега Долженков, ані колега Папієв нічого не роблять. Тож хочу вам доповісти, що ми будемо робити. Ми будемо йти до Конституційного Суду і скасовувати цей фарс, адже цей законопроект є неконституційним. Оскільки та законодавча база, яка була, влаштовувала і колегу Долженкова, і колегу Папієва, коли однаково захищалися як російська мова, так і мови національних меншин. Це була зважена державна політика у сфері регіональних мов і мов національних меншин. А зараз ви робите «перекос» у бік української мови, видаючи, що жодної іншої мови вже не існує. Ви самі дуже часто говорите російською мовою і так палко захищаєте українську мову. Навіщо це фарисейство? Більшість з вас російськомовні, а робите вигляд, що цієї мови не існує.

У цьому законопроекті є явна дискримінація російськомовного населення.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голосувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дайте, будь ласка, мені слово.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу, тим часом, голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Хочу звернути увагу колеги Долженкова на декілька фактів.

Послухайте, колеги, це поправка колеги Тарути. Якщо ми її скасовуємо, то повертаємося до редакції першого читання, яка є набагато жорсткішою. Тому припиніть фарс про захист російськомовного населення. Ви зараз своїми руками робите цей законопроект набагато складнішим для тих, хто вчить українську мову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

«За» – 18.

Рішення не прийнято.

Поправка 834. Народний депутат Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, самовисуванець). Дякую. Робота над поправками все-таки спрямована на те, щоб ми не лише вказали на проблеми законопроекту, а й, можливо, домовилися про те, щоб врятувати ситуацію в окремих галузях. Наприклад, у питанні використання інтернет-продуктів. Ми вважаємо, що слід відійти від заборон та обов'язковості для всіх і вся.

Зрозуміло, що українську мову комерційно використовувати будуть ті, кому це вигідно, що в державних установах та організаціях держава обирає власний продукт. Проте якщо ми кажемо, що українська мова обов'язкова усюди, то в даному разі якісь інтернет-продукти будуть недоступними, а отже ми самі собі звужуємо можливості для їх використання і, звичайно, країна втрачає конкурентоздатність.

Тож прошу поставити цю поправку на підтвердження. У цілому хочу зазначити, що нам потрібно виводити приватний сектор за межі регулювання закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прохання врахувати в повному обсязі. Прошу голосувати.

«За» – 6.

Рішення не прийнято.

Поправка 835. Комітет її відхилив.

Поправка 836. Брензович не наполягає.

Народний депутат Папієв. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні народні депутати! Шановні колеги! Шановні громадяни України, які дивляться по телебаченню та слухають по радіо засідання Верховної Ради України! Хочу вам сказати, що з трибуни Верховної Ради України знову лунає неправда. Є Конституція України, зокрема стаття 10, яка чітко, імперативно

фіксує, що державною мовою в Україні є українська мова. У ній також вписано, що застосування в Україні мов національних меншин, корінних народів гарантується Конституцією України та визначається законом. Тобто немає в Конституції України норми, якою було б передбачено існування окремого закону щодо функціонування української мови як державної. Це відповідь вам на те, про що ви кажете. Цей законопроект ви навмисно так назвали, щоб взагалі вилучити російську мову. Тобто це проект закону про заборону російської мови.

Прошу поставити поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ще раз прошу не вводити в оману російськомовне населення та етнічних росіян України, яких вчергове хочуть використати в політичному протистоянні з українцями, хоча і росіяни, і російськомовні українці єдиним фронтом обстоюють незалежну Українську державу і підтримують цей законопроект, є серед його авторів.

Хотів би сказати, що колега Папієв зараз намагається «збити» поправку колеги Брензовича, який представляє угорську меншину.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу поставити на підтвердження в повному обсязі. Поправка 836. Прошу голосувати.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 837. Народний депутат Писаренко. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Я хотів додати...

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую. Є автор – Васюник. Будь ласка, увімкніть мікрофон народному депутату Васюнику.

ВАСЮНИК І.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»).* Дякую, пані Оксано.

У поправці до частини шостої статті 23 проекту закону вказана дуже важлива деталь – це використання українського домену, оскільки особи, що керують доменом у цьому сегменті, здійснюють свою діяльність для українських споживачів. Але моя поправка врахована редакційно, тому я не наполягаю на голосуванні.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 838. Народний депутат Острікова. Прошу.

ОСТРІКОВА Т.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Вкрай важливо ухвалити проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Водночас учора ми дійшли висновку, що стаття 23 про мову комп'ютерних програм, як окремих, так і встановлених на матеріальних носіях, на жаль, сформульована комітетом не зовсім вдало, адже існує різне розуміння того, що таке інтерфейс комп'ютерної програми.

Комітет, коли формулював цю норму, вважав що це виключно зовнішній вигляд віконець на наших комп'ютерах, телефонах і гаджетах. І це дійсно має бути українською мовою. Але програмісти і технічні спеціалісти стверджують, що це більш широке поняття, яке включає мову програмування та коди. Щоб не було перегинів і зловживань, учора ми з комітетом домовилися дану статтю сформулювати в збалансованій редакції, щоб було чітко розуміння того, що таке інтерфейс і що саме має бути викладено українською мовою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви не наполягаєте на голосуванні, просто буде нова редакція? Добре. Дякую.

Поправка 839. Не наполягає.

Поправка 840.

Поправка 839. Народний депутат Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Хочу продовжити дискусію, яку розпочав мій колега Папієв. Якщо ми говоримо з вами про інтернет-представництва чи про програмний продукт, не потрібно звужувати проблему, як тут пролунала фраза, до російськомовних росіян в Україні.

В Україні мільйони російськомовних українців, і це люди, які також хочуть бути впевненими, що парламент не створює їм перепон для використання російської мови. Давайте будемо відвертими: цей законопроект створює перепони майже у всіх сферах життєдіяльності.

Ми з вами розглянули блок, який стосується науки і освіти, тепер перейшли до Інтернету, але, на жаль, загальна картина залишається тією самою. У нас будуть проблеми, у тих українців, які використовують російську мову і в побуті, і безпосередньо на робочому місці. Тому прошу поправку 839 поставити на підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу народних депутатів визначатися. Поправка 839, врахувати в повному обсязі. Дякую.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 840. Народний депутат Васюник. Прошу.

ВАСЮНИК І.В. Дякую.

І поправка 840, і поправка 841, власне кажучи, стосуються одного і того ж. Стаття 23 не охоплює важливий сегмент надання інформації та послуг через контакт-центри та мобільні додатки. Ці сфери також мають регулюватися цим законопроектом, тому слід доповнити частиною сьомою статтю 23. Але поправку 841 комітет врахував, а 840 – редакційно, тому я не наполягатиму на голосуванні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Рухаємося далі.

Поправка 841, народний депутат... А, ви вже її озвучили.

Поправка 842. Народний депутат Подоляк. Прошу.

ПОДОЛЯК І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги, я не ставитиму цю поправку на підтвердження, тому що вона була врахована редакційно. Хочу лише зазначити, що мова веб-сайтів усіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних установ і підприємств має за замовчуванням бути державною, що не унеможлиблює і не заперечує існування цих сторінок і цих сайтів будь-якою іншою мовою.

Також ми дуже чітко регулюємо питання, яке стосується суб'єктів підприємницької діяльності, що здійснюють свою роботу в Україні: за замовчуванням – українська, але можуть використовуватися й інші мови – будь-яка, включно з російською, німецькою, угорською, китайською, японською, кримськотатарською і так далі. Тому я не ставлю поправку на підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 843 (*Шум у залі*).

Поправку 842 щойно озвучила народний депутат.

Прошу, поправка 843. Хто виступатиме? Народний депутат Долженков. Будь ласка.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Оксано Іванівно, у мене до вас претензія, оскільки ви не виконуєте норм Регламенту. Ви зараз головуюча і фактично зловживаєте своїм посадовим становищем. Якщо будь-який інший народний депутат наполягає на підтвердженні та обговоренні поправки, ви зобов'язані поставити її на голосування, навіть якщо автор не наполягає, а не махати головою і руками. Будь ласка, виконуйте свої посадові обов'язки належним чином.

Щодо поправки Подоляк, яка щойно виступала, в ній не згадується російська мова, лише державна мова та офіційні мови Європейського Союзу. Автори цього законопроекту взагалі заперечують той факт, що є люди – громадяни України, які живуть на сході, розмовляють російською мовою. Вони є патріотами України. Але при цьому створюються перепони в реалізації державної мовної політики.

Прошу поставити поправку 842 на підтвердження відповідно до норм Регламенту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Звертаюся до депутатів від «Опозиційного блоку»: не вам говорити про дотримання норм Регламенту. Тому що фактично впродовж усієї процедури розгляду цього законопроекту ви використовуєте всі свої повноваження не з добрими намірами, і це усвідомлюють українці, я стверджую це відповідально. Ви зловживаєте тими повноваженнями, якими вас наділили громадяни України (*Оплески*).

Тому не ви будете мені говорити про дотримання норм Регламенту. Дякую.

Прошу врахувати поправку 842 в повному обсязі. Прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 843. Народний депутат Німченко.

Будь ласка, увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Стосовно підтвердження поправки 843. Шановні колеги, я ще раз хочу нагадати, що законопроект має врегулювати існуючі суспільні відносини, не покладаючи жодних обов'язків. Це перше.

Друге. Законодавець повинен розвести поняття «державна мова» і «офіційна мова». Якщо йдеться про офіційну мову, це не значить, що не забезпечується державна. Що тут не зрозуміло? Ясно лише одне, що всі прогини перед Європейським Союзом приносять тільки шкоду правам громадян України і взагалі поставили питання викорінення російської мови і мов національних меншин. Тому прошу поставити на підтвердження...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу, голову комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Не зловживатиму словом, лише про всяк випадок нагадаю колезі Німченку, що Конституційний Суд

визнав, що офіційною мовою є лише державна мова. Колега Німченко брав участь у прийнятті цього рішення і окремої думки тоді не висловлював. Це так, до послідовності. Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати і врахувати в повному обсязі.
«За» – 18.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 844. Народний депутат Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Моя поправка врахована в редакції комітету. Прошу врахувати її в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 845. Народний депутат Подоляк. Прошу.

ПОДОЛЯК І.І. Прошу врахувати її в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 846. Народний депутат Рибчинський. Прошу.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю., *заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Голосіївський район, місто Київ. Хочу сказати шановним або нешановним кремлефілам, українофобам, путінолизам, які сидять там, ззаду, що насправді закон «про російський язык» був прийнятий Державною Думою Російської Федерації в 2003 році. І незважаючи на те, що в Росії багато татар і українців, він навіть не дав змоги іншим народам, які проживають там, спілкуватися рідною мовою. Натомість ми

чомусь маємо задовольняти їхні мовні потреби, матюкливі потреби. Але ми розуміємо, чому це відбувається – це просто затягування часу для того, щоб законопроект не було прийнято.

Хочу сказати, що хто б не став Президентом України, цей проект закону буде прийнято, і ваші надії не справдяться. Це перше.

Друге. Поправка, яку я вносив, теж стосується інтернет-ресурсів, аби вони були україномовними...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Народний депутат Рибчинський знімає решту своїх поправок для того, щоб пришвидшити процес розгляду законопроекту.

Поправка 847. Народний депутат Констанкевич. Не наполягає.

Поправка 848. Констанкевич.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 23, Волинська область, політична партія «Українське об'єднання патріотів – УКРОП»). Я вважаю, що цей законопроект є вкрай важливим для нашого суспільного життя, за нього потрібно голосувати. І прошу врахувати мою поправку в повному обсязі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправку 848 прошу врахувати в повному обсязі. Прошу голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 849. Народний депутат Долженков.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Пані головуюча, якщо будуть порушення Регламенту, то я як юрист завжди буду звертати на це увагу.

Щодо суті цієї пропозиції. Говорять, що цей законопроект не торкається мов національних меншин. Поправка врахована редакційно: «Вимоги частини шостої цієї статті не поширюються на друковані засоби масової інформації, що видаються кримськотатарською мовою, англійською мовою, іншою офіційною мовою Європейського Союзу».

Шановні народні депутати, які говорять про необхідність прийняття цього законопроекту, ви з глузду з'їхали? Ви не знаєте, якою

мовою говорить більшість українців? Кримськотатарською, англійською чи іншою офіційною мовою Європейського Союзу? Чому немає мови національної меншини – російської, забезпечувати функціонування та використання якої держава зобов'язалася в статті 10 Конституції?

Що ви, пане Княжицький, після цього скажете, що цей законопроект взагалі не стосується мов корінних народів і національних меншин? Ви робите винятки...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я скажу, що ви коментуєте поправку колеги Заліщук. Вона врахована редакційно. Це означає, що допускається і російська мова, якщо про це буде сказано в окремому законі, а не так, як це вказано у поправці Заліщук.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати і поправку 849 врахувати в повному обсязі.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Поправка 850. Народний депутат Папієв. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні народні депутати України! Шановні громадяни України, які спостерігають за тим, як цей недолугий законопроект приймається у Верховній Раді України! Я ще раз хочу звернути увагу всіх присутніх на те, що цей проект закону грубо порушує Конституцію України. Це не законопроект про розвиток української мови як державної, це законопроект про заборону російської мови, і про це треба відверто та чесно сказати.

Із засобів масової інформації я дізнався, і вчора Генеральний прокурор України чесно сказав, що посольство Сполучених Штатів Америки визначає, хто в цій країні є недоторканим, а хто доторканим. Отак ви втрачаєте і знищуєте незалежність України. І ви зараз спеціально приймаєте цей законопроект. Ті, хто будуть голосувати за нього, – це люди, які насправді проти повернення в Україну Криму, Донецька та Луганська. Тому що цей проект закону унеможливорює

соціалізацію тих громадян, яких ми маємо повернути в лоно нашої держави.

Прошу врахувати поправку в повному обсязі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Переконана, що громадяни України, які проживають у Криму, а також Донецькій та Луганській областях, не є асоціальними (*Шум у залі*). Це стосується громадян України. Вони не є асоціальними і не потребують соціалізації.

Прошу голосувати і врахувати поправку в повному обсязі.

«За» – 12.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 851. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Хочу вам повідомити, що в галузі права є такий термін як глотофагія або лінгвоцид – це мовна смерть. Мовна смерть, я повторюю! Цей термін з'явився у 1967 році, його автор – пан Рудницький. Через бюрократичні групи, групи за національною ознакою знищується мова. Ми бачимо це і в законопроекті, що зараз розглядається. Тому я з усією відповідальністю стверджую, що в даному випадку ймовірно може йтися про скоєння колективного злочину. Хто готує знищення чи смерть...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 852. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Конституцію України читаєш, написано одне; читаєш норми цього законопроекту – абсолютно інше. Немає в нас у Конституції мов Європейського Союзу! Що ви робите? Ви виявляєте якесь невігластво, унормовуючи в законопроекті те, чого немає в Конституції, а те, що в Конституції є, ви свідомо замовчуєте. Чому? Згадуючи в законопроекті «офіційні мови Європейського Союзу», ми не додаємо «мови національних меншин: російська, румунська, угорська, болгарська,

білоруська». Чому ми принижуємо громадян України і обмежуємо їхнє конституційне право спілкуватися, отримувати інформацію, інші суспільні блага їхньою рідною мовою?

Прошу поставити на голосування...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Логіка законопроекту є такою: офіційні мови Європейського Союзу тут згадуються не як мови національних меншин, а як мови геополітичного вибору, закріпленого після нашого голосування в Конституції України. А мови національних меншин і корінних народів захищатимуться окремим законом, прийняття якого передбачено цим законопроектом, і тут про це конкретно написано.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу врахувати в повному обсязі.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 854. Народний депутат Писаренко.

ПИСАРЕНКО В.В. Працюючи над проектом закону про мову, ми торкаємося всіх сфер життєдіяльності суспільства, тому нам потрібно звернути увагу на те, що буде відбуватися після прийняття законопроекту. Наскільки я розумію, парламентська більшість хоче його прийняти за будь-яких обставин, навіть не обговорюючи те, на чому ми наголошуємо. Я говорю вам як харків'янин: мільйони людей зараз чекають на те, щоб раціоналізм переміг політиканів.

Крім того, вважаю, що нам потрібно прибрати із законопроекту зобов'язання приватного сектору щодо застосування державної мови. Державна мова – це питання держави: державних установ, чиновників тощо, а людей потрібно сьогодні заспокоїти і показати, що це робиться не для того, щоб хтось переміг на наступних виборах.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати. Прошу врахувати в повному обсязі.

«За» – 26.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 855. Народний депутат Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Ми пропонуємо виключити статтю 24. Поясню чому.

Цей законопроект містить 41 статтю, якими визначаються сфери, в яких мають застосовуватися лише державна мова або офіційні мови Європейського Союзу.

По-перше, сьогодні хтось говорив про річницю підписання політичної частини Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Щоб ви знали, Яценюк не мав повноважень для її підписання. Ця нікчемна угода «стала» в частині політичній. Її має глава держави підписувати. Розберіться, почитайте Конституцію.

По-друге, введення української мови як державної в усі шпаринки суспільного життя – це не що інше, як...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 856. Народний депутат Княжицький. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Вона врахована в редакції комітету. Прошу врахувати в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 858. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, у законопроекті скрізь, куди не подивишся, тавтологія. Пане доповідачу, подивіться, будь ласка. Скільки разів ми вже зазначали, що вхідні білети та решта інформації мають бути українською мовою? Те саме ви прописуєте тут.

Вкажіть це один раз, так, як це роблять у Польщі, Естонії, у тій же Франції. Ви ж списуєте звідти.

Крім того, слід все-таки дотримуватися якихось канонів процедурного характеру і нормативного навантаження положень законів, щоб це було читабельно і сприймалося людьми. Подивіться, що ви пишете.

Тому ми просимо частину першу статті 24 виключити. Не треба насміхатися з людей, а тим більше дискримінувати українську мову як державну.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 859. Не наполягаєте. Наполягаєте? Це поправка депутатів від «Свободи». Народний депутат Ілленко. Прошу.

ІЛЛЕНКО А.Ю. Щоб не затримувати час, просто поставте, будь ласка, цю поправку на голосування.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я, з вашого дозволу, все-таки коротко скажу, що автори поправки пропонують вилучити з законопроекту положення про те, що інформація для загального ознайомлення може дублюватися іншими мовами. Нас звинувачували в тому, що ми пропонуємо лише українською, ми ж навпаки захищали українську мову. Ця інформація може бути й іншими мовами, але крім них обов'язково має бути українська. Саме тому ця поправка не була підтримана.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 15.

Рішення не прийнято.

Поправка 860. Не наполягає.

Поправка 861. Народний депутат Васюник. Прошу.

ВАСЮНИК І.В. Дякую.

Цією поправкою я пропоную частину другу статті 24 проекту закону викласти в такій редакції: «Інформація для загального ознайомлення може дублюватися іншими мовами. Дубльована інформація іншою мовою розміщується після тексту державною мовою».

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 862. Не наполягає.

Поправка 863. Народний депутат Тіміш. Будь ласка.

ТІМІШ Г.І., член Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (одномандатний виборчий округ № 203, Чернівецька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Цією поправкою ми пропонуємо в частині третій додати такий абзац: «Інформація для загального ознайомлення може подаватися мовою національних меншин у місцях їх компактного проживання».

Хочу довести до відома всіх українців, що поправки, які ми подали, розроблялися науковцями Чернівецького національного університету. Це насамперед Александріна Чернова, дуже поважна людина. Також ми черпали інформацію з міжнародного права, вивчили досвід різних країн, моделі співіснування національних меншин у реаліях, подібних до українських, що і врахували в наших поправках. Тому прошу вашої підтримки.

Поправка відхилена, але я прошу поставити її на голосування. Пане Княжицький, ви вчора говорили про те, що українці страждали від Голодомору і тотальної русифікації, але і румунський народ, який населяє зараз Південну Бессарабію, Буковину і Закарпаття, також постраждав. Мій дід був...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 10 секунд. Будь ласка, завершуйте.

ТІМІШ Г.І. ...у Чернівецькій області, зокрема в Глибоцькому районі, де компактно проживають і українці, і румуни, і вони з повагою ставляться один до одного. Будь-кого запитайте, як вони виживають...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голово комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Тіміш, я, між іншим, навмисно сказав, що українці від сталінського режиму постраждали дуже сильно, як й інші національні меншини, які населяють Україну. І я це відзначив.

Щодо цієї норми. Вона не забороняє мови національних меншин, там зазначається, що інформація для загального ознайомлення може бути українською і будь-якими іншими мовами, зокрема мовами національних меншин. Тому поправка була відхилена, але по суті вона врахована, бо цими мовами можна дублювати інформацію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 864. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Акцентую вашу увагу на тому, що кожна норма повинна мати своє правове чи юридичне визначення.

Скажіть, будь ласка, яке юридичне визначення несе в собі ця норма? Ми бачимо лише формулювання «відповідно до цього закону», «за виключенням положень, що містяться в законі», «може дублюватися іншими мовами відповідно до закону». Що вона визначає? Відси-лочна норма під час написання законопроектів застосовується у виняткових випадках. А ми це робимо масово, поставили на конвеєр. Це не відповідає процедурам і правилам законотворення. Я хочу, щоб ви мене зрозуміли: не допускайте подібних хибних дій, оскільки ви направите цей законопроект у неконституційну сферу. Ви вже...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу депутатів голосувати.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 866. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Продовжу на тій же хвилі. Ще раз хочу звернути увагу на те, що коли розробляється законопроект чи якась норма, вони повинні бути такими, щоб їх міг застосовувати простий громадянин, який не є юристом, не має освіти в цій галузі.

Подивіться, що ми робимо. Ці загальні норми, по суті, – ширма, за якою в латентний спосіб мають намір викоринити інші мови, зокрема мови, які на сьогодні не є дуже поширеними в нашій державі. Ніхто ж не знає: де, хто, скільки. Перепис, коли був, ви знаєте? Подивіться. Це люди. Та нехай би хоч дві особи залишилося.

Є у нас така народність, де залишилося шість осіб, вони мешкають в районі...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 15.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 867. Народний депутат Писаренко. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую.

Ця стаття регулює сферу публічних заходів. Що автори відносять до публічних заходів? Це і збори, і конференції, і мітинги, і виставки, і навчальні курси, і семінари, і тренінги, і дискусії – тобто ти вийшов за двері і все, це вже у нас публічні заходи. Що пропоную я? Щоб держава заохочувала застосування державної мови під час публічних заходів, можливо, надавала якусь допомогу організаторам, які цього захочуть.

Автори і комітет же пішли шляхом встановлення норм, відповідно до яких повинна використовуватися лише державна мова. Ви ж руйнуєте все: і систему освіти, і процес залучення тренерів, і проведення міжнародних форумів. Навіщо сьогодні руйнувати систему, якщо можна нормально, за рахунок держави...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Писаренко.

На думку комітету, запропонована автором поправка не відповідає меті законопроекту, на відміну від редакції, запропонованої

комітетом, де йдеться про те, що мовою публічних заходів є державна і передбачено дуже багато винятків. Автор поправки пропонує зафіксувати норму, відповідно до якої держава лише заохочує застосування державної мови, а організатори публічних заходів можуть, але не зобов'язані, навіть якщо того вимагають учасники, забезпечувати переклад. Саме тому поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 868. Народний депутат Подоляк. Прошу.

ПОДОЛЯК І.І. Прошу підтримати поправку в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 39.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 869. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Те, що пропонується у цьому законопроекті – це так званий абсолютизм державної мови, що межує з фетишизмом.

Наведу приклад. Стаття 36 Конституції надає людям право на мирні зібрання по інтересам, зокрема й за національною ознакою. Збираються роми, збираються білоруси, і на цих зібраннях вони повинні, вирішуючи питання захисту своїх мовних прав, абсолютних, природних, спілкуватися державною мовою. Ну, ви можете уявити? Проаналізуйте практику. Як можна людей... Вони зібралися... Реалізуйте статтю 36 Конституції! Хто її читав, цю статтю, коли готували цей законопроект? Як можна нав'язувати...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 870. Народний депутат Тетерук.

ТЕТЕРУК А.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Миколо Княжицький, я прошу мою поправку врахувати в повному обсязі, тому що якщо метою заходу є вивчення певної мови, було б доречно, щоб він саме цією мовою і проводився.

Також хочу привернути увагу суспільства до того, наскільки потужно зараз прихильники Кремля намагаються знищити законопроект, вкидаючи абсолютні нісенітниці в інформаційний простір та ігноруючи здоровий глузд і ті норми, які є в цьому законопроекті.

Вони зараз захищають не українську мову, не Українську державу, а позицію Кремля. Той Кремль, який вже знищив десятки, сотні народів, які живуть зараз на території Російської Федерації, але вони вже померли інтелектуально, в сучасному вимірі їх не існує. Те саме вони зараз роблять з українським народом, як і 100 років тому, коли знищували українців, їх інтелігенцію, українську писемність та мову. Вони зараз намагаються заперечити сам факт існування української мови в майбутньому.

Спостерігайте, пам'ятайте і документуйте все це, щоб...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати і врахувати в повному обсязі.
«За» – 43.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 871. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні народні депутати України! Шановні громадяни, які цікавляться роботою Верховної Ради України! Доповідач цього законопроекту і Верховна Рада у своїй більшості не хочуть дослухатися до правдивих речей, таких як Конституція України і посилання на неї, на чому я постійно наголошую. Цей законопроект порушує Конституцію України.

Вчорашні заяви у засобах масової інформації ще раз підтвердили, що Україна знаходиться під зовнішнім управлінням. У мене запитання до доповідача: скажіть, будь ласка, ви проект цього закону зі Сполученими Штатами Америки погоджували? Бо виходить так: вони вам списки недоторканих передають, дають вказівки... Ви можете

нарешті прочитати Конституцію і зрозуміти, що Україна – це незалежна держава? І тому сьогодні слід насамперед відстоювати інтереси громадян України: національних меншин, людей, які розмовляють рідною, регіональною мовою. Прошу враховувати це і дотримуватися Конституції.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колеги з «Самопоміччя» підказують, що якщо немає постраждалих у вашій фракції, то, мабуть, ви і були в списках тих, кого не можна рухати. Але якщо говорити серйозно, то мені Сполучені Штати точно нічого не передавали. Війну Великій Британії та іншим країнам я не оголошував. І це не стосується суті цієї поправки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати. Прошу підтримати в повному обсязі.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 872. Народний депутат Констанкевич.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Прошу врахувати поправку в повному обсязі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 38.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 873. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановний доповідачу! Шановні колеги! Зачитаю вам частину першу статті 3 Декларації прав національностей України: «...держава гарантує всім народам і національним групам право вільного користування рідними мовами в усіх сферах суспільного життя, включаючи освіту, виробництво, одержання і розповсюдження інформації».

Що ми робимо сьогодні? Ми кажемо, що у нас немає законів. Почитайте Закон України «Про національні меншини в Україні». На якій підставі ви його ігноруєте? На якій підставі ви ображаєте і принижуйте людей за мовним принципом?!

Зачитаю частину третю статті 1 Декларації прав національностей України, положення якої йдуть від народу як суб'єкта управління державними справами: «Дискримінація за національною ознакою забороняється й карається за законом».

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 875. Народний депутат Тетерук.

ТЕТЕРУК А.А. Прошу врахувати мою поправку, тому що вважаю, що це важливо, знати заздалегідь, якою мовою буде проводитися захід, щоб мати право і свободу вибору: йти на нього чи ні.

Також хочу, щоб суспільство знову звернуло увагу на тих манкуртів, які зараз захищають російську мову, яка всі покоління панувала на території України. Вони звинувачують нас, українців, у тому, що ми хочемо розмовляти рідною мовою на своїй рідній землі.

Послухайте ті підступні заяви, які зараз лунають у сесійному залі. Послухайте і згадайте, скільки українських шкіл є в Російській Федерації, де живуть мільйони українців. Мають вони право розмовляти, навчатися і пропагувати українську мову чи знищуються Російською імперією так само, як і інші народи? Чому ми маємо потурати цим посіпакам Кремля, які мають тут повне право? Чи не є це ознакою демократії та свободи, що панують на території нашої країни?

Тому замовкніть і перестаньте маніпулювати суспільною думкою. Ми розмовляємо українською і будемо захищати її. Це наше право, це демократія, і це те, що ви маєте... *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати. Прошу поправку 875 врахувати в повному обсязі.

«За» – 33.

Рішення не прийнято.

Поправка 874. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні колеги! Вкотре наголошую на тому, що у нас є Конституція, і звертаю увагу громадян України, телеглядачів, радіослухачів, на те, що цей законопроект порушує Конституцію України і права громадян, не враховує права корінних народів, не захищає мови національних меншин. Цей законопроект по суті є проектом закону про заборону російської мови, громадяни мають це чітко розуміти. Автори цього законопроекту хочуть створити умови, що унеможливлять повернення українських громадян, які сьогодні проживають на території анексованого Криму, а також у Донецьку та Луганську, в лоно України.

І останнє. Якщо ви кажете «п'ята колона», то давайте проведемо нумерацію, бо судячи з вчорашньої заяви Генерального прокурора вас вже треба називати «шостою колоною», списки там передаєте... Я не можу собі уявити, щоб посол України передав би якийсь список недоторканих осіб Генеральному прокурору Сполучених Штатів Америки.

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути).*

ГОЛОВУЮЧА. Прошу врахувати поправку 874 в повному обсязі.

«За» – 3.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 876. Народний депутат Співаковський.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 182, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Доброго дня, шановні колеги! Ця поправка стосується... Ви врахували її редакційно, але я хочу, щоб ви звернули на неї увагу. Вона стосується проведення міжнародних наукових, науково-практичних, технічних заходів.

Просто наведу приклад. На конференції, офіційною мовою якої є англійська, одночасно проводять три воркшопи. Ну, не можуть організатори конференції забезпечити одночасний синхронний переклад цих трьох воркшопів. У цьому випадку, якщо ми вказали, що може

використовуватися англійська мова як мова міжнародного спілкування, слід дозволити непроведення повноцінного послідовного синхронного перекладу державною мовою. Тому що будь-яка людина, яка не має відношення до цієї конференції, може прийти і зірвати або проведення конференції, або воркшопи, вимагаючи переклад, буде використовувати це у своїх цілях.

Тому прошу все-таки поставити цю поправку на голосування, для того щоб дати змогу нашим науковцям спокійно проводити наукові конференції, використовуючи англійську мову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Співаковський! Ваша пропозиція по суті врахована в частині п'ятій статті 22 цього законопроекту, якою передбачено, що мовою публічних наукових заходів може бути державна та/або англійська мова. При цьому, якщо організатори заходу заздалегідь повідомляють учасників про це, переклад державною мовою не є обов'язковим. Тобто по суті вона врахована, але можемо проголосувати за те, щоб врахувати її в повному обсязі.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів визначитися шляхом голосування. Пропозиція – підтримати цю поправку в повному обсязі.

«За» – 34.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 877. Народний депутате Брензович, прошу. Ви не наполягаєте? Добре.

Наполягає народний депутат Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Вкотре хочу сказати про публічні заходи. У нашій країні більшість розмовляє українською і російською мовами. Ви ж обмежуєте все до того, що будь-які заходи, які організовує не держава, а приватні компанії – форуми, конференції, тренінги – мають проводитися українською мовою. При цьому в окремих випадках ви даєте можливість перейти на англійську. Хто буде ходити на англійські форуми і тренінги, якщо люди розмовляють українською та російською?

Ще раз пропоную вам повернутися до моєї поправки під час підготовки остаточної редакції законопроекту: зробіть вільний вибір мов під час публічних заходів. Якщо захід організовує приватна компанія, вона сама повинна визначатися: хто захоче – прийде, хто не захоче – не прийде. Якщо ви будете обмежувати приватну сферу, а це дійсно неконституційно, то матимете такий же результат, як після прийняття закону про освіту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати, визначатися і підтримати поправку в повному обсязі.

«За» – 16.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 878. Народний депутат Васюник.

ВАСЮНИК І.В. Даною поправкою я хочу уточнити, що таке сфера публічних заходів, оскільки в законодавстві відсутнє визначення цього поняття. Це відіграватиме надзвичайно важливу роль у процесі використання державної мови, тому я наполягаю на голосуванні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу підтримати цю поправку в повному обсязі.

«За» – 28.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 879. Народний депутат Долженков.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Дякую.

Шановні колеги! Ця поправка (подала її пані Гопко) стосується можливості проведення національних культурних заходів саме мовою корінного народу та національної меншини. У таблиці зазначається, що вказана поправка врахована редакційно, але насправді вона не врахована. Прошу поставити її на підтвердження та врахувати.

Комітет прийняв рішення відповідно до якого права національних меншин і корінних народів будуть визначатися колись, яким-небудь іншим законом. Хоча при цьому, як я вже зазначав у попередніх виступах, передбачені винятки для кримськотатарської мови та офіційних мов Європейського Союзу.

Прошу цю пропозицію підтримати та поважати право корінних народів і національних меншин на проведення відповідних культурних заходів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати, визначитися і підтримати поправку в повному обсязі.

«За» – 32.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 880. Народний депутат Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ця поправка врахована редакційно. Прошу врахувати її в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 38.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 881. Народний депутат Кремінь.

КРЕМІНЬ Т.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановний Миколо Леонідовичу! Я пропоную статтю 25 доповнити новою частиною третьою такого змісту: «Публічні наукові, науково-популярні та освітні заходи, або їх частини, можуть проводитися англійською мовою».

Хочу подякувати членам комітету за те, що ця поправка була врахована редакційно. І, в принципі, вважаю, що застосування іноземної мови, в тому числі на заходах, що пов'язані з розвитком мови, історії або культури, це абсолютно нормальна світова практика. Вважаю, що вона повинна бути максимально поширеною і в нашому законодавстві.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу народних депутатів голосувати, визначатися і врахувати в повному обсязі.

«За» – 39.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 883. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Вибачте, але я знову повернуся до цієї поправки, і прошу виключити положення, які передбачають звуження прав громадян. Тут від нашого колеги зазвучали чи то погрози, чи щось інше. Я вас прошу: давайте ми будемо дотримуватися норми, знайдемо фарватер ділових відносин під час розгляду законопроектів. Ви зрозумійте, під тиском нічого не вийде, а якщо й вийде, то лише те, що називається неконституційним актом.

Тому просимо виключити ті положення, на яких ми наполягаємо. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 884. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні народні депутати України! Шановні телеглядачі та радіослухачі! Дивіться, які дивні речі відбуваються в цьому залі. Наприклад, я з дитинства спілкуюся українською мовою і багато років прожив на Буковині. Буковина – це Україна в мініатюрі, багатонаціональний гарний край. У нас вітається спілкування румунською, угорською мовами, івритом, їдишем, російською мовою. Тому, шановні колеги, давайте ми все-таки будемо якимось цивілізовано підходити до цього.

Шановний пане доповідачу, давайте ви все-таки чесно назвете цей законопроект. Це не проект закону про забезпечення функціонування української мови як державної. Назвіть його правильно, виходячи з того, що ви в нього заклали – проект закону про заборону вільного розвитку і функціонування російської мови. Треба називати його правдиво і казати людям про це.

Прошу поставити цю поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати. Прошу врахувати в повному обсязі.

«За» – 2.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 886. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, я звертаю вашу увагу на те, що і Конституція, і положення законів про національні меншини і норми Декларації прав національностей України однозначно вказують на те, що мови інших народів, які проживають на території України, а також громадян України гарантуються державою. Державна ж мова функціонує та розвивається, і її захист гарантується. Про який захист йдеться в цьому законопроекті?

Якщо в законопроекті про це не йдеться, а йдеться лише про розподіл сфер домінування державної мови, її офіційне розповсюдження, включаючи інформацію та інше, тим більше встановлюється заборона на використання інших мов, навіть у повсякденному житті, під час підприємницької діяльності...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів визначитися шляхом голосування.

Звертаюся до народних депутатів: будь ласка, при нагоді послухайте ваші власні виступи, коли у вас буде час і натхнення.

Прошу голосувати (*Оплески*). Думаю, що це міг би бути новий метод тортур.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 889. Народний депутат Острікова.

ОСТРІКОВА Т.Г. Шановні колеги! Також звертаю вашу увагу на статтю 26 законопроекту, вкрай важливу, яка в частині четвертій містить вимоги стосовно того, що інструкції щодо користування, інформація про послуги, які надаються установами і організаціями державної та комунальної форм власності, виконувалися державною мовою.

Крім того, в цій статті є така вимога: у разі, якщо на виробі є написи іноземною мовою, вони мають бути пояснені українською

мовою в супровідній документації. У кожного з нас на телефоні або на планшеті ззаду написано *Wi-Fi, 3G, 4G* – то що це? В якій супровідній документації це потрібно пояснювати?

Шановний пане голово комітету, прошу додати статтю 26, щоб наша робоча група спільно опрацювала питання, які стосуються бізнесу і зовсім не стосуються мови в державному управлінні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу врахувати цю поправку в повному обсязі.

«За» – 23.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 888, так? Не наполягає.

Поправка 890. Народний депутат... (*Шум у залі*).

Уже була 889-та, ми щойно проголосували! Щойно виступала Тетяна Георгіївна Острікова.

Поправка 890. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Автори законопроекту вже добралися до сфери обслуговування споживачів. То про що можна вести мову? Про яку свободу, вільне використання мов національними меншинами та російськомовними громадянами? Безперечно, така постановка питання має прямий зв'язок з порушенням Конституції, яка захищає і не допускає обмеження мовних, природних прав громадян у цих відносинах. Щодо обслуговування споживачів, це просто неможливо, щоб люди не використовували свою рідну мову. Ми і тут хочемо їм заборонити. Подивіться уважно, що написано...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего, ви під час обговорення попередньої поправки – я тоді на це не відреагував, – сказали, що цей законопроект граничить від абсолютизму до фетишизму. Хочу вас запевнити, що ні абсолютизму, ні фетишизму в цьому законопроекті немає.

Стосовно вашого зауваження. Ніхто не забороняє громадянам звертатися рідною мовою до будь-кого у сфері послуг і отримувати

відповіді рідною мовою, навіть якщо ця мова не українська. Ідеться лише про те, що якщо хтось звертається українською мовою і просить, щоб йому відповіли українською, йому мають відповісти українською. Якщо ви звертаєтеся кримськотатарською (там у колеги Папієва їдиш та іврит разом співіснують), російською, будь-якою іншою мовою, то продавець, якщо він може, має повне право відповідати тією ж мовою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 10.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рішення не прийнято.

Поправка 891. Не наполягає.

Поправка 892.

Поправка 893. Євтушок. Будь ласка.

ЄВТУШОК С.М., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). «Батьківщина». Вносячи поправку до статті 26, я мав на меті врегулювати використання української мови у суспільному житті, а саме у сфері обслуговування, отримання тієї чи іншої інформації. Комітет цю поправку не врахував. Миколо Леонідовичу, поясніть, що саме передбачає законопроект у сфері обслуговування, отримання інформації.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Отже, частина друга не є винятком. Нею передбачені правила, обумовлені згодою обох сторін. Якщо йтиметься саме про виключення, застосування іншої мови стане обов'язковим, адже відповідно до юридичної техніки може бути або право застосувати іншу мову, якщо споживач просить і продавець з ним погоджується, або виключення з обов'язку надавати послуги українською

мовою, і тоді у продавця немає права не погодитися з пропозицією споживача надати послуги українською мовою.

Про це я сказав, відповідаючи попередньому автору поправок: якщо ви звертаєтесь будь-якою іншою мовою, безумовно, продавець може вам відповідати іншою мовою, якщо він нею володіє, ніхто це не обмежує. Але якщо українською, і ви наполягаєте, щоб вам відповіли українською, продавець має знати українську мову на належному рівні, щоб пояснити, скільки коштує той чи інший товар і чи є він у продажу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 893. Комітетом вона відхилена. Ні, не ставиться. Добре. Не ставлю.

Поправка 894. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Знову акцентую вашу увагу на тому, що не треба вводити норми, які перетворюють законопроект на зобов'язуючий в діях, часі чи просторі. Подивіться, зобов'язують продавця і так далі, і ця норма, і наступна норма. Не потрібно нікого зобов'язувати, треба вказати, яка інформація має міститися про товар, яке маркування має застосовуватися, зазначити, що там вказується, і все. А не змушувати того, хто його виготовляє вчиняти якісь дії і перекладати все державною мовою. Це все від лукавого, повірте. Є стандарти. Тим більше, деякі тут дуже поспішають до Європи. Тому просимо врахувати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 894 комітетом відхилена. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Поправка 895. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Поправка 895 теж стосується реалізації предметів виробництва. І ви подивіться, тут знову-таки вказується, що виробник, продавець зобов'язуються... і так далі. Ми пропонуємо відійти від цього принципу взагалі, відійти від такої методології і просто вказати, що маркування товарів та інструкції щодо їх

застосування виконуються державною мовою, але допускається використання інших мов.

Китайці, які експортують товар до України, пишуть, нехай не завжди вірно, але українською мовою. Чому ж тоді виробник чи продавець, який причетний до цього, працюючи в холдингу, не може будь-якою іншою мовою написати, окрім державної? Я не розумію, що за цим стоїть. Чому ми обмежуємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 895. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Поправка 896. Наполягає. Лесюк автор. Не наполягає, ні.

Поправка 897. Не наполягає.

Поправка 898. Не наполягає.

Поправка 899. Німченко. Увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Знову повертаюся до того ж питання: щодо маркування лікарських засобів. Ми виходимо з того, що це особливий товар, будемо так його називати. Але надавати інформацію виключно державною мовою за наявності у нас великих груп населення, які спілкуються іншою мовою, розмовляють нею в повсякденному житті і на виробництві... Ми не можемо допустити ситуації, за якої люди не матимуть повної інформації стосовно того, що це за товар. Насамперед це стосується медичних препаратів. Ви подивіться, що у нас сьогодні твориться на ринку збуту лікарських засобів. Людей залишили один на один зі своєю бідною. І ми тут створюємо якісь перепони, що не дадуть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 899. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Поправка 900. Не наполягає.

Поправка 901. Наполягає. Тіміш, будь ласка.

ТІМІШ Г.І. Прошу дану поправку врахувати в повному обсязі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 901. Вона врахована комітетом редакційно, але автор просить врахувати її в повному обсязі. Прошу голосувати.

«За» – 45.

Рішення не прийнято.

Поправка 902. Німченко. Увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Ця поправка теж стосується маркування. Шановні колеги! Воно дійсно повинно бути. Але водночас ми даємо уточнення, що навіть інформація державною та іншими мовами має бути однаковою і повною, а не так, як це пропонується у законопроекті. Якщо вже сказали – шрифт, значить шрифт, однаковий для всіх. Ідеться про надання інформації споживачу. Ще раз акцентую увагу, споживач повинен отримати всю необхідну інформацію про продукт, який він купує. Це по-перше.

І по-друге. Споживач повинен отримати всю необхідну інформацію про виробника, щоб розуміти чи зможе той чи інший товар задовольнити його потреби. Тому ми просимо підтримати нашу пропозицію...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 902. Комітетом вона відхилена. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 16.

Рішення не прийнято.

Поправка 903. Васюник.

ВАСЮНИК І.В. Цією поправкою я пропоную внести зміни до статті законопроекту, якою регулюється використання державної мови у сфері обслуговування споживачів. Запропонована мною поправка стосується розміщення тексту державною мовою у випадку використання кількох мов при розміщенні інформації на виробках чи товарах; пропоную, щоб виробники товарів на упаковках спочатку розміщували текст державною мовою. Прошу проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Ця поправка потребує пояснення. Ми розуміємо мотивацію колеги Васюника, і я розділяю її. Але в поправці пропонується встановити вимоги щодо маркування, які є ширшими, ніж вимоги до мови, розміру штифтів, розташування тексту, а згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС ми не можемо ці питання регулювати, оскільки вони встановлюються технічними регламентами ЄС і мають імплементуватися в національне законодавство про технічне регулювання. Саме тому цю поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 903. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 35.

Рішення не прийнято.

Поправка 904. Не наполягає.

Поправка 905. Наполягає, так? Будь ласка, Васюник.

ВАСЮНИК І.В. На сьогодні ми маємо дуже багато прикладів судових справ, де представники інтернет-магазинів відмовлялися перекладати сайти на українську мову. Саме тому я прошу підтримати мою поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 905. Комітетом вона відхилена. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 21.

Рішення не прийнято.

Поправка 906. Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні народні депутати України! Шановні громадяни України! Цим проектом закону про заборону російської мови руйнуються всі надбання Конституції України в частині захисту прав громадян, особливо права національних меншин, корінних народів розмовляти та отримувати інформацію рідною мовою, зокрема й про вироби в процесі придбання, в тому числі іноземні.

Тому я голосував за поправку колеги Тіміша про мови Європейського Союзу на етикетках. Люди повинні мати змогу отримати інформацію з етикеток мовами корінних народів, регіональними мовами і мовами національних меншин.

Тому дуже прошу цю поправку поставити на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 906. На підтвердження. Хто підтримує дану поправку, прошу голосувати. Комітет її підтримує.

«За» – 35.

Рішення не прийнято.

Поправка 907. Не наполягає.

Поправка 908. Не наполягає.

Поправка 909. Не наполягає.

Поправка 910. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Хочу закцентувати вашу увагу на нормі, що міститься в даній статті, а саме: «на території України гарантовано право одержувати інформацію про товари та послуги державною мовою». Слово «гарантовано» є в статті 10 Конституції, але не в контексті захисту чи використання державної мови. Це природне право, яке гарантується державою. Слово «гарантовано» стосується вільного розвитку, використання та захисту мов національних меншин, зокрема російської мови. От про що йдеться. Використання та розвиток, а не функціонування. Я хочу звернути на це увагу, на сам термін «функціонування». Ви пишете: «гарантується функціонування української мови» – скажіть, будь ласка, це що за абракадабра? Тут дехто казав про...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 910. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 909. Острікова. Колеги, у мене просто багато паперів, я не встигаю в них орієнтуватися. Поправка 909, Острікова.

ОСТРІКОВА Т.Г. Дякую, шановний пане Голово. Шановні колеги, ще раз звертаю увагу і шановного пана голови комітету, і нас усіх на те, що частина восьма статті 30 містить таке формулювання: «Написи на виробі (товарі) та його упаковці виконуються державною мовою, якщо інше не встановлено цим Законом, і можуть дублюватися іншими мовами».

Ідеться про написи на виробі. Щодо упаковки немає ніяких дискусій, це вже давним-давно врегульовано Законом України «Про захист прав споживачів» – всі написи там здійснюються українською мовою. Але далі зазначено, що виконання таких написів англійською мовою допускається за умови, що це є очевидним для споживачів і не введе їх в оману. Я перепрошую, а хто буде вирішувати: введе це їх в оману чи ні? Якщо ринковий нагляд здійснює мегакорупційний орган, який займається реалізацією товарів кінцевому споживачу і сьогодні «кошмарить» весь бізнес, то я категорично проти таких розмитих і дискредитаційних формулювань.

Тому прошу врахувати поправку 909 колеги Продан у повному обсязі. Вона врахована комітетом лише частково.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже...

Будь ласка, коротко.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановна колего! У затвердженій комітетом редакції можливість надання інформації мовами ЄС передбачена як шляхом дублювання іншомовних написів (частини шість та сім), так і без україномовної частини, якщо значення написів є очевидним для споживачів. Тут йдеться про написи типу: «*on/off*», «*FM*» або такі скорочення, що є очевидними – на радіоприймачах, *Wi-Fi* роутерах тощо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування. Хто за те, щоб поправка 909 була врахована в повному обсязі, хто підтримує дану пропозицію, прошу голосувати.

«За» – 21.

Рішення не прийнято.

Поправка 911.

Поправка 912.

Поправка 911. Червакова.

ЧЕРВАКОВА О.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Доброго дня, шановні колеги! Поправка мого колеги Денисенка була врахована редакційно. І мені здається, що редакція статті, виписана комітетом, є дійсно більш вдалою, ніж запропонована моїм колегою.

Денисенко пропонує, щоб розмір шрифтів регулювався законом. Але, на мою думку, це те питання, яке має регулюватися не законом України, а, наприклад, відповідними правилами застосування чи подання інформації, які затверджуються наказом профільного міністерства.

Тому я підтримую рішення комітету і не ставлю поправку на підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 914. Німченко. Перепрошую.
Поправка 913. Острікова.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправку 913 ми погодили, вона врахована.

ОСТРІКОВА Т.Г. Шановні колеги, ось я взяла ноутбук свого колеги Пастуха і перевернула його, тут написано: «*Designed by Apple in California. Assembled in China. Model, number, serial number*». У запропонованій комітетом редакції цієї статті прописується те, що я зараз прочитала: перекладати і в якійсь невідомій супровідній документації долучати до такого виробу. Чому ми вважаємо, що українці такі дурні, що вони не розуміють, що таке модель і що таке серійний номер? Хіба це треба перекладати?

Тому я дуже прошу виважено підійти до цього і не робити зайвого адміністративного навантаження на бізнес, якого, тим більше, не потребують споживачі. Це жодним чином не впливатиме на популяризацію української мови як державної, а лише створить додаткові витрати для бізнесу, а також додатковий важіль та інструмент впливу для органів ринкового нагляду, які вимагатимуть хабарі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Миколо, дійте виважено. Ми рухаємося далі.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я дуже коротко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, але коротко. Не треба, так? Давайте наступну.

Поправка 914. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Хочу сказати, що норми цієї статті тісно пов'язані з повноваженнями посадових осіб, які будуть контролювати застосування державної мови. Можете собі уявити, який тиск розпочнеться на бізнес лише з цих підстав? Ви подивіться, навіть у маркуванні – і там бачать лазівку для того, щоб направити контролюючі органи і дець заробити копійчину. От про що йдеться.

Тим більше, в яких умовах будуть працювати і середній, і великий бізнес, якщо такі контролюючі органи будуть кожен крок контролювати? Що має робити виробник? Як він повинен маркувати товар, щоб його збути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 914. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Поправка 915. Острікова.

ОСТРІКОВА Т.Г. Шановні колеги! Украй важлива поправка, оскільки вона стосується мови технічної і проектної документації. Комітет зазначає, що виготовлення технічної і проектної документації відповідно до договору, стороною якого є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, здійснюється державною мовою. Але насправді я розумію, що він вкладав інший зміст у поняття технічної документації. Тому що до всіх товарів, які імпортуються в Україну, відповідно до Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» має додаватися технічна документація, яка розробляється виробниками. І розробляється вона – це, в принципі, комерційна таємниця, – тією мовою, яку використовує

виробник залежно від юрисдикції. Тому вимагати, щоб вона була виключно державною мовою, неправильно.

Колега Маркевич пропонує хоча би розширити цю норму: державною або англійською. Прошу його поправку врахувати в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, ставиться на голосування поправка 915. Хто за те, щоб врахувати їх в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 33.

Рішення не прийнято.

Поправка 916. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Прошу нашу поправку поставити на голосування. Ідеться про необхідність виключення, щоб не було інформаційного перенавантаження і не покладалися додаткові обов'язки на виробника. Щоб інформація простіше доходила до споживача. Ось про що йдеться.

Просимо виключити цю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 916. Хто підтримує, прошу голосувати. Комітет її відхилив.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Поправка 917. Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні народні депутати! Шановні громадяни України! Ті норми, що розглядаються зараз, особливо коли йдеться про технічну і проектну документацію, в цивілізованому світі це називається опосередковане оподаткування. Тобто ви збільшуєте навантаження на виробника. Ставлячи перед собою мету за допомогою цього законопроекту заборонити російську мову, ви сьогодні залазите у сферу приватної діяльності і комерції. І фактично виробника нашого, який і так є неконкурентоспроможним, навантажуйте невластивими речами, які збільшать собівартість продукції.

Тому, шановні колеги, схаменіться і почитайте Конституцію України. Прошу поставити цю поправку на підтвердження в повному обсязі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 917. Хто за те, щоб врахувати її в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Колеги, пане Миколо, у нас є повідомлення та виступ. Тому, щоб встигнути до перерви, спочатку надам слово для повідомлення, 3 хвилини, Ірині Геращенко, а потім 1 хвилина – Кіраль.

Дякую. О 12.30 ми розпочнемо з поправки 918.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні колеги! Шановні українці! Дозвольте поінформувати вас, насамперед Верховну Раду України, про неформальний міні-саміт, який відбувся в Брюсселі у вівторок ввечері вперше в унікальному форматі, за участю Президента України Порошенка та трьох президентів, які очолюють ключові європейські інституції, Президента Європейського Парламенту Антоніо Таяні, Президента Європейської Ради, великого друга України, Дональда Туска і Президента Європейської Комісії Жана-Клода Юнкера.

Хочу поінформувати вас, що я від імені українського парламенту в складі офіційної делегації під головуванням Президента Порошенка подякувала пану Туску і за ту велику підтримку, яку він надав європрагненням України, і за його блискучий виступ у стінах українського парламенту в роковини розстрілу Небесної Сотні на Майдані.

Під час цього міні-саміту українською та європейською сторонами було зазначено про унікальний рівень взаємин між Україною та ЄС і заявлено, що цей рік є роком виборів і для України, і для Європейського Парламенту, для європейських інституцій. І нам важливо зберегти той рівень взаємин, той рівень довіри, який останні 5 років ми разом вибудовуємо. Очевидно, що такий потужний сигнал у розпал виборчої кампанії є важливим свідченням підтримки європейського курсу України і так званого європейського табору українського політикуму.

Водночас наші європейські партнери висловили глибоке занепокоєння певними радикальними і екстремістськими рухами, які сьогодні в силовий спосіб намагаються впливати на хід виборчої кампанії.

Звичайно, не минули ми й важливі теми, які є домашнім завданням для парламенту. Європейська сторона ще раз звернулася до нас з проханням повернутися до питання скасування е-декларування для громадських активістів та розглянути як першочергове питання повернення до Кримінального кодексу статті про незаконне збагачення. Під час дискусій з цих питань виникла ідея створити у Верховній Раді України спеціальну робочу групу щодо доопрацювання відповідних законопроектів, бо сьогодні ми їх маємо більше десяти.

Я як перший віце-спікер готова таку робочу групу очолити, для того щоб ми змогли врахувати і позицію наших партнерів, і позицію громадських організацій, які допомагають доопрацьовувати відповідні законопроекти.

Друзі, важливо також, що під час міні-саміту особливою була безпекова тема. Президент Порошенко подякував нашим європейським партнерам за «азовський» пакет санкцій, але закликав продовжувати жорсткий тиск на Російську Федерацію з вимогою звільнити політв'язнів Кремля, військовополонених моряків, заручників. Він також закликав...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Він також закликав посилити спеціальну адресну допомогу регіону Приазов'я для того, щоб в умовах фактичної блокади навігації в Азовському морі, у внутрішніх водах він міг нормально розвиватися.

Шановні колеги, очевидно, що сьогодні домашнім завданням чинного парламенту є євроінтеграція. І я переконана, що ми з вами ще дуже багато разом зробимо для того, щоб за 5 років ми могли подати повноцінні заявки на членство в ЄС і НАТО. Для цього важливо адаптувати українське законодавство до європейських норм і стандартів. І про це також йшлося на неформальному міні-саміті у Брюсселі, де ми як держава, як європейська команда отримали дуже серйозну підтримку від трьох ключових політиків європейських інституцій.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, ще два повідомлення. Перше – на третьому поверсі збирається парламентська група дружби Україна – Польща.

Друге – сьогодні день народження нашого колеги Сергія Івановича Кіраля. Давайте його привітаємо (*Оплески*).

Сергій Іванович дуже багато зусиль приділяє вкрай важливій проблемі – боротьбі з туберкульозом. У ці дні ми відзначаємо Всесвітній день боротьби з туберкульозом, і я хочу на хвилину надати йому слово для виступу перед оголошенням перерви.

Будь ласка, пане Сергію.

КІРАЛЬ С.І., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»)*. Дякую, пане Голово. Дякую також, колегам, за привітання.

Хотів би єдине сказати, що крім таких веселих, радісних подій у нас є події сумні. Якщо подивитися, наприклад, на статистику, в Україні проблема з туберкульозом залишається доволі актуальною. За кількістю хворих ми другі в Європі, і лише у 2018 році було зареєстровано 21 тисячу 314 нових випадків туберкульозу.

Цього року світова спільнота відзначає цей день під гаслом: «Настав час». Настав час подолати цю епідемію.

У Верховній Раді ми проводимо кілька заходів, зокрема зараз, о 12 годині, відбудеться відкриття виставки на третьому поверсі. О 14 годині у нас буде круглий стіл, і о 15.30 на Площі Конституції відбудеться брифінг за участю міністра охорони здоров'я, присвячений цьому дню. Всіх сердечно запрошую доєднатися.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Ще раз вітаю вас, пане Сергію.

Запрошую всіх до участі у виставці. Також хочу наголосити, що сьогодні День підтримки людей із синдромом Дауна. Ми також повинні їх підтримати (*Оплески*) і продемонструвати в цьому залі підтримку і толерантність до інших людей, які мають свої особливості.

Отже, колеги, оголошується перерва на 30 хвилин. О 12.30 прошу всіх прийти до залу. Після перерви ми продовжимо розгляд поправок. Дякую вам.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Продовжуємо нашу роботу. Нагадаю, ми розглядаємо проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Ми зупинилися на поправці 918.

Але я змушений повідомити, що до президії надійшла заява від двох фракцій – «Батьківщина» і «Самопоміч». Вони готові замінити перерву на виступ. До слова запрошується Сергій Соболев, 3 хвилини. Будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Дякую.

Шановні колеги! Мій виступ – це звернення до міністра внутрішніх справ України пана Авакова стосовно безпрецедентної ситуації, що була викрита чесними правоохоронцями міста Запоріжжя. Ця подія сталася буквально тиждень тому, коли протягом одного дня, а точніше протягом 10 хвилин, на приватні рахунки однієї людини від 15 юридичних осіб були перераховані 130 мільйонів гривень платежами по 14 тисяч 999 гривень, щоб вони не потрапили під фінмоніторинг.

На щастя, у Державній службі фінансового моніторингу працюють чесні люди, які негайно відслідкували тисячі перерахунків, що відбувалися з фіктивних фірм-одноденок. На жаль, для цього використали один із державних банків, я не хочу підривати його добре ім'я і ім'я його клієнтів. З цих рахунків протягом одного дня – це зафіксовано шляхом фото- та аудіофіксації – ці кошти були зняті і почали розвозитися по штабах Петра Порошенка.

Я вимагаю негайно оприлюднити цю інформацію не за допомогою джерел тих чесних співробітників, які надали її, а з трибуни Верховної Ради. Ми вимагаємо негайної доповіді міністра внутрішніх справ стосовно цього безпрецедентного факту: перерахунку

130 мільйонів гривень протягом однієї доби і окешування їх через державний банк, – що, на жаль, підриває довіру до всієї правоохоронної системи України.

Якщо суспільство і парламент не будуть негайно поінформовані про такі факти, ми й далі будемо слухати фейки про чергові піраміди, про чергові затримання, про чергових співробітників СБУ, які нібито намагаються зняти з реєстрації окремих кандидатів і не будемо реально знати, яким чином Петро Порошенко за допомогою державного бюджету, через приватні фонди готується до цих виборів.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, запрошую до трибуни голову комітету Миколу Княжицького. Нагадую, ми зупинилися на поправці 918. На ній наполягає... До речі, є автор. Так, Осуховський.

Отже, не Папієв, а Осуховський запрошується до слова щодо поправки 918. Будь ласка.

ОСУХОВСЬКИЙ О.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 152, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Рівне. Частина друга статті 27 є такою, що підважує та фактично заперечує державний статус української мови і суперечить частині першій статті 27 законопроекту. Тому ми вважаємо, що потрібно вилучити цю норму.

Просимо поставити поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вона врахована редакційно. Наскільки я розумію, ваша вимога – врахувати її в повному обсязі, так?

Ставлю на голосування цю пропозицію. Хто за те, щоб поправку 918 врахувати в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 28.

Рішення не прийнято.

Поправка 920. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Коли ми ведемо мову про споживача, ви, я маю на увазі законодавців, ув'язуєте сюди проект закону про державну мову. У нас з 1991 року діє Закон України «Про захист прав споживачів». Це треба виписувати там.

Ще раз повторюю, є Закон «Про захист прав споживачів», а цим законопроектом ви не захищаєте їх права, а унеможлиблюєте цей захист. Я маю на увазі інформаційний захист прав споживачів.

Тому ми просимо виключити всі норми, які стосуються цієї документації, все це є в договірних відносинах. Прошу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 920. Комітетом вона відхилена. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Поправка 921. Не наполягає.

Поправка 922. Німченко. Увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Хочу сказати стосовно реклами. Ми вже перейшли до статті 28 «Державна мова у сфері реклами». Шановні колеги, які готували цей законопроект, побійтесь Бога! Відкрийте Закон України «Про рекламу», там все є: якою мовою, скільки і якого обсягу.

Якщо щось потрібно захистити, якщо ви бачите, що порушують закон, внесіть до нього зміни. Останній раз це робили у 2018 році, ті, хто так піклується про захист державної мови. Треба бачити людину у цій нормі, щоб була можливість використовувати цю норму і забезпечувати свої моральні, політичні, ідеологічні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 922. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Поправка 923. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Моя поправка врахована редакційно. Прошу врахувати її в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто за те, щоб поправку 923 врахувати в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 36.

Рішення не прийнято.

Поправка 924.

Поправка 925.

Поправка 926. Німченко. Увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Подивіться, і у сфері захисту прав споживачів, і в галузі реклами законопроект дублює норми, які є в законодавстві.

Також хочу вам сказати, що треба уважно читати і дотримуватися норми Конституції, якою передбачена недопустимість прийняття нових законів, що погіршують чи звужують зміст та обсяг існуючих прав і свобод громадян. Читайте статтю 22, ви там все знайдете.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 926. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 11.

Поправка 927. Не наполягає.

Поправка 928. Брензович. Будь ласка.

БРЕНЗОВИЧ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую.

Шановні колеги! Частину другу статті 28 прошу викласти у такій редакції: «Використання регіональних мов або мов меншин у сфері реклами встановлюється законом (законами) України, що регулює (регулюють) права національних або мовних меншин та корінних народів України». Адже запропонована комітетом формула щодо можливості використання мов Європейського Союзу не вирішує проблеми мов національних меншин України, які такими не є, і тому є дискримінаційною щодо них.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 928. Хто за те, щоб врахувати її в повному обсязі в редакції, яку щойно озвучив Брензович, прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Поправка 929. Папієв. Перепрошую, є автор у залі. Пане Севрюков, будь ласка.

СЕВРЮКОВ В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дуже дякую.

Хочу для пана Німченка процитувати статтю Закону України «Про рекламу», де сказано, що застосування мови в рекламі здійснюється відповідно до вимог законодавства України про мови. Це щодо знання закону про рекламу.

Я вдячний колегам з комітету за те, що моя поправка була врахована редакційно. Стосовно того, що іншомовні видання можуть розміщувати рекламу мовою національних меншин. Але в моїй поправці була й друга частина – щодо захисту об'єктів права інтелектуальної власності. Це та ж ситуація, яка у нас колись вже була, коли нам треба було назви торговельних марок перекладати, наприклад, *Microsoft* писати українською мовою.

Тому прошу врахувати поправку в повному обсязі, зокрема положення щодо регулювання об'єктів права інтелектуальної власності.

Миколо Леонідовичу, якщо її не буде враховано, поясніть, як ми будемо з цим розбиратися, якщо виникне така ситуація.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Коротко, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Стосовно торговельних марок. Ваші пропозиції враховані в статті 42 законопроекту, яка називається «Мова торговельних марок». Інша частина поправки по суті врахована в частині другій статті 32, якою встановлюються випадки, коли допускається використання інших мов при розміщенні реклами в друкованих ЗМІ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, ставиться на голосування поправка 929. Комітетом вона врахована редакційно. Хто за те, щоб врахувати її в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 18.

Рішення не прийнято.

Поправка 930. Не наполягає.

Поправка 931. Не наполягає.

Поправка 932... Ви по якій? Добре. Тоді спочатку поправка 931 – Папієв, а потім 932 – Помазанов.

Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Хочу подякувати нашому колезі Брензовичу, який подає абсолютно слухні поправки, і те, що він сказав щойно, 3 хвилини тому, це вирок цьому законопроекту. Тобто людина, яка дуже добре орієнтується в Конституції, особливо в питаннях, які стосуються національних меншин, мов корінних народів, регіональних мов, говорить вам, що цей законопроект дискримінує мови національних меншин.

Чому ми надаємо пріоритет мовам Європейського Союзу і забуваємо про мови корінних народів, національних меншин України? Це якийсь неосталінізм у мовному питанні – оцей законопроект. Це законопроект про заборону російської мови. Давайте закріпимо в усіх статтях, що поруч із українською мовою як державною мають вільно використовуватися і бути збережені мови національних меншин та корінних народів. Це європейська практика. Я прошу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 931. Хто за те, щоб врахувати її в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправка 932. Помазанов.

ПОМАЗАНОВ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Фракція «Народний фронт». Своєю поправкою я пропоную вилучити з тіла законопроекту частину другу статті 28,

оскільки вона передбачає, що порядок використання мов національних меншин в рекламі визначається Законом України «Про національні меншини в Україні». Водночас сам закон жодним чином не регламентує використання цих мов у галузі реклами.

Ця редакція законопроекту може створити так званий правовий вакуум, коли це питання – якою мовою можна рекламувати ту чи іншу продукцію або розміщувати рекламу – взагалі не буде регламентуватися. Незрозуміло, це буде виключно державна мова чи мови національних меншин, оскільки ні перелік цих мов, ні порядок їх використання в Законі України «Про національні меншини в Україні» не визначені.

Тому прошу виключити цю статтю або якимось іншим чином врегулювати це питання, можливо внести додаткові поправки, інакше ми створимо правовий вакуум.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 932. Комітетом вона відхилена. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 19.

Рішення не прийнято.

Поправка 933. Не наполягає. Це відхилена поправка народного депутата Подоляк.

Щодо четвертої? Добре. Поправка 934. Долженков. Будь ласка.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Дякую.

Автор поправки пропонує частину другу статті 28 викласти в новій редакції, а саме, щоб порядок використання мов національних меншин у рекламі визначався Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» з урахуванням положень Закону України «Про ратифікацію Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин».

Члени комітету зазначили, що вона врахована редакційно. Але вона врахована частково, а не редакційно, тому що зазначені міжнародні правові договори передбачають механізми правового захисту всіх мов національних меншин, а не лише офіційних мов Європейського Союзу. Це зауваження щодо якості складання цієї порівняльної таблиці.

Оскільки фактично частина друга статті 28 створює дискримінаційні умови щодо застосування російської мови як однієї з мов національних меншин, гарантії реалізації захисту якої передбачені відповідно в статті 10 Конституції, прошу підтримати зазначену поправку 934.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви пропонуєте врахувати її в повному обсязі, я вас правильно зрозумів?

Отже, ставиться на голосування поправка 934. Вона врахована комітетом редакційно. Хто за те, щоб врахувати її в повному обсязі, прошу голосувати.

«За» – 12.

Рішення не прийнято.

Поправка 935. Не наполягає.

Поправка 936. Німченку увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Хочу відповісти своєму колезі: там дійсно йдеться про закон про мови, який діяв... Це щодо захисту прав у контексті реклами іншими мовами. Але я хочу повернутися до Закону «Про національні меншини в Україні». Там чітко вказано, що люди, які відносяться до національних меншин, рівні серед рівних. Не може бути жодних обмежень, тому що йдеться про природне право.

Тепер стосовно вакууму. Про який вакуум йдеться? Хто може на власний розсуд вирішувати, якою мовою розмовляти людині? Ви подивіться, до чого ми доходимо. Це вже не особиста, не інтимна сфера, ми проникаємо в простір життєвої необхідності людини, яка не пов'язана ні з діяльністю органів державної влади, ні з офіційною мовою. Ми ведемо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, ставиться на голосування поправка 936. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 12.

Рішення не прийнято.

Поправка 938. Писаренко.

ПИСАРЕНКО В.В. Там поправка 937, комітетська, спочатку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Увага! Колеги, я вже надав слово Писаренку. Ми повернемося до поправки 937 після виступу Писаренка. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Моя поправка стосується питання використання державної мови у сфері охорони здоров'я. І, як і в інших своїх поправках, я говорю про те, що нам потрібно, щоб держава заохочувала використання державної мови в різних сферах життя, але не нав'язувала і не зобов'язувала. Тому, якщо йшлося б лише про установи та організації державної і комунальної форм власності, можливо, ви діяли б згідно з тією логікою, яку ви пропонуєте застосовувати в інших сферах суспільного життя.

Якщо ж ви вимагаєте, щоб і публічні, і приватні компанії використовували лише державну мову, виникають запитання. Я пропоную все-таки відштовхуватися від того, що приватний бізнес, люди, які йдуть до клінік, до закладів охорони здоров'я, мають обирати ту мову, якою їм зручно розмовляти.

Тому прошу підтримати поправку 938. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 938. Комітетом вона відхилена. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Поправка 937. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка 937 – це поправка комітету. Зачекайте...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький має відношення до Комітету з питань культури і духовності, він його голова.

Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Це поправка комітету. В ній йдеться про те, що мовою реклами на телебаченні є державна мова. Вона врахована для уникнення колізій між різними законодавчими актами. Комітет вирішив за доцільне уточнити положення щодо мови реклами на телебаченні і радіомовленні. І далі комітет трактує, що мовою

реклами, що розповсюджується телерадіоорганізаціями закордонного мовлення, які здійснюють мовлення однією або кількома офіційними мовами Європейського Союзу, поряд з державною мовою, можуть бути офіційні мови Європейського Союзу.

Прошу врахувати це положення частково, тобто виключити норму, яка стосується мови реклами для закордонного мовлення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, ставиться на голосування пропозиція, яку Княжицький озвучив під стенограму, щодо поправки 937. Хто її підтримує, прошу голосувати.

Комітет підтримує пропозицію, яку щойно озвучив Княжицький.
«За» – 38.

Рішення не прийнято.

Поправка 939. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Не хочу повторюватися, скажу лише про те, що навіть у сфері медицини ми натоптуємо стежину для дотримання державної мови в спілкуванні. Там, де специфіка відносин потребує прийняття рішення, виходячи з доцільності. Дійсно, в приватному секторі, в медицині, а їх зараз... Ми йдемо туди, це ж усе видно.

Як бути? Чи зможе людина, звернутися і захистити своє здоров'я? Почитайте статтю 3 Конституції, чим повинна займатися держава: боротися за життя людини, а не створювати якісь перепони в процесі реалізації цього права.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 939. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Поправка 940. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Акцентую увагу на вислові доповідача щодо словосполучення «мови Європейського Союзу», які, зокрема, є і в цій статті. Які мови Європейського Союзу? Я хочу вам сказати, що там,

якщо ви подивитеся, написано: парламент, і перераховані всі члени Європейського Союзу, навіть у назві.

То скажіть, будь ласка, які мови ви маєте на увазі, коли пишете «мовами Європейського Союзу»? До речі, є 24 офіційні мови Європейського Союзу. Ну, немає там турецької мови, ви ж це знаєте. А що ви пишете в законопроекті? Тому ми й звертаємо увагу на те, що ця норма є недолугою, вона тільки обмежує людей, погіршує...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 940. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 3.

Рішення не прийнято.

Поправка 941. Не наполягає.

Поправка 942. Німченко. Увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Ще раз хочу тут зачитати вам рішення Конституційного Суду від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99. Це для ревізорів, які годинами перевіряють, про що йдеться. Це рішення у справі за конституційним поданням стосовно тлумачення положень статті 10 Конституції. Почитайте, там все чітко і однозначно викладено.

Про що ми ведемо мову? А мову ми ведемо про те, що інформація щодо законопроекту, яку ми чуємо від доповідача, не відповідає дійсності. Тому хочу поставити нашу поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 942. Комітетом вона відхилена. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 6.

Поправка 943. Не наполягає.

Поправка 944. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Ми просимо виключити норму, яка стосується документації стану здоров'я пацієнтів державною мовою. Що таке документація? Це не лише історія хвороби чи діагноз. Існують й інші висновки стосовно здоров'я тощо. А якщо консультації були надані іншою мовою або фахівцями з іншої країни, вони не можуть бути долучені чи треба їх перекладати українською?

Про що ви тут ведете мову, шановні колеги, що ви пропонуєте? Як на практиці працювати медикам, у реальному житті? От про що йдеться. Просимо виключити. Це просто недопустимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 944. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Поправка 945. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, ну, кому не зрозуміло, що адміністрування в установах чи закладах ведеться державною мовою? Навіщо ми це дублюємо для медичної сфери, споживачів, інженерних служб, науково-дослідних інститутів? Ми залазимо у кожен сферу діяльності людини. Це не вкладається ні в які рамки, адже існують допустимі норми для законотворчих процесів і процедур. Тим більше, ми про це вже згадували в попередній статті.

Тому прошу, шановні колеги, шановний доповідачу, якось зберіться там, не можна ж так. Це дискредитує українську мову як державну.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 945. Хто її підтримує, прошу голосувати. Комітет її відхилив.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Поправка 946. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Ми просимо виключити положення, в якому пропонується термінологію... Ви можете собі уявити, вже термінологія, яку мають використовувати лікарі, визначається не лікарями, не фахівцями в області медицини, а Національною комісією із стандартів державної мови? Це ж хто такий буде – фахівець у галузі медицини, чи фахівець у сфері відносин, пов'язаний з лікуванням людини? І як це можна контролювати? Що буде потім? Вишукуватимуть підставу для накладення чергового штрафу на лікаря за те, що він використовує не ті терміни, які визначила комісія? Ви будете свідками цьому, якщо приймете цю ганебну норму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 946. Комітет її відхилив. Голосуємо.

«За» – 6.

Рішення не прийнято.

Поправка 947. Бойко. Наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

БОЙКО О.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! У поправці 947 пропонується частину п'яту статті 29 викласти у наступній редакції: «Заклади охорони здоров'я використовують у своїх документах медичну термінологію відповідно до стандартів, визначених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти та науки». Комітет пропонує, щоб цим займалася Національна комісія зі стандартів державної мови.

Хочу нагадати, що відповідно до статті 64 Закону України «Про освіту» повноваженнями центрального органу виконавчої влади у сфері освіти та науки, зокрема, є затвердження стандартів освіти. Нагадаю, що такі стандарти розробляються Міністерством освіти і науки України.

Національні стандарти української мови мають забезпечувати систему освіти. Тому, на моє переконання, лише один центральний орган виконавчої влади має встановлювати стандарти і забезпечувати освітній процес відповідно до цих стандартів.

Дякую. Прошу поставити на голосування.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 947. Прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 948. Не наполягає.

Поправка 949. Не наполягають.

Поправка 950. Прошу, народний депутате... (Шум у залі).

Поправка 949. Народний депутат Подоляк. Будь ласка.

ПОДОЛЯК І.І. Прошу підтримати цю поправку в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 41.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 950. Народний депутат Писаренко. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую.

Моя поправка стосується використання державної мови у сфері спорту. Я знову наполягаю на тому, що нам потрібно ретельно слідкувати за тією термінологією, за тими зобов'язаннями, які накладає цей законопроект.

У моїй поправці йдеться про те, що держава повинна заохочувати використання державної мови у сфері спорту. Але не потрібно спортсменів і спортивних функціонерів змушувати розмовляти виключно українською мовою, якщо вони сьогодні б'ються за результат, і здебільшого без допомоги держави. Створіть умови для того, щоб вони використовували українську мову як державну і після цього щось вимагайте.

Насправді сьогодні засилля обов'язковості лише губить українську мову.

Поставте, будь ласка, на голосування. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голосувати.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 951. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Попередній промовець про це вже згадував, але ми маємо на увазі інше, коли вказуємо на необхідність виключення цих норм.

По-перше, подивіться як називається стаття: «Державна мова у сфері спорту». Що це таке? Використання мови під час заходів у сфері спорту. Давайте ми проаналізуємо і дамо цьому логічне пояснення.

Якщо дотримуватися ваших норм, то спортсмен, щоб поїхати на олімпіаду, взяти в ній участь, повинен здати екзамени на знання української мови. Те, як він бігає, це вже інша справа, але він повинен знати українську мову, щоб там спілкуватися. Ви розумієте, про що...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів визначитися.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 953. Народний депутат Подоляк. Прошу.

ПОДОЛЯК І.І. Прошу підтримати цю поправку в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати, підтримати в повному обсязі (*Шум у залі*).

А вона врахована?

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. (*Не чути*).

ГОЛОВУЮЧА. Слухайте, народний депутате Папієв, ви є в залі і можете...

Добре. Поправка 952. Будь ласка, народний депутате Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні народні депутати України! Шановні телеглядачі! Знаючи, що буде не тільки дискримінація російськомовних, румуномовних, угорськомовних громадян України, а й дискримінація народних депутатів України, – тому що головуюча не помічає, коли народний депутат України піднімає руку і хоче виступити щодо тієї чи іншої поправки, – я заздалегідь передав депутатське звернення у письмовому вигляді, і кожен має змогу ознайомитися з ним, де я наполягаю на тому, щоб мені надали слово щодо тих поправок, які були враховані комітетом частково або редакційно, і багато інших речей. Цей законопроект – це сталінізм у мовному питанні в Україні.

Шановні, Сталін нервово плаче збоку. Найгірші приклади сталінських підходів до мовного питання реалізовані в цьому законопроекті. Ганьба!

ГОЛОВУЮЧА. Наступна поправка... Ви не наполягали на голосуванні?

Наступна поправка 954.

Поправка 955. Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Давайте тоді вводити правове регулювання форми одягу спортсмена: вишиванку чи щось інше, колір кросівок і так далі. Ось так ви міркуєте. Як можна писати, що якщо це на міжнародних змаганнях, то допустима мова іншої країни? Ну, я не розумію, і ніхто не зрозуміє вас, і не зрозуміє Конституція, особливо коли постане питання щодо відповідності цієї норми статтям 10 і 11 Конституції.

Тому прошу все-таки повернутися в русло конституційного законодавства і звернути увагу на статтю 8 Конституції...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 9.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 956. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Втретє, аналогічно, це стосується внесення поправок до кожної норми. Це не одна норма, тут всі статті перенавантажені положеннями, що мають обов'язковий характер. Це не що інше, як зобов'язуюча норма, чого не допускає Конституція України. Не треба плутати слово «функціонування», коли держава забезпечує функціонування державної мови, з покладанням обов'язку – це можливо лише за умов, якщо є загроза національній безпеці, територіальній цілісності тощо. Тоді...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 958. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Поправка стосується тієї ж статті. Я просто хочу, щоб люди зрозуміли, що відбувається: як пишуть закони і що ми тут з ними робимо.

Я хотів би, щоб виключили це положення, тому що воно передбачає обов'язковість дій громадянина у сфері його абсолютних природних прав. І обмеження тут не допустимі.

Але ми цією нормою створюємо умови, зокрема для спортсменів, за яких людина, яка з огляду на певні обставини не може користуватися державною мовою (я маю на увазі національні меншини), по суті, не матиме доступу до реалізації...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 959. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Ми вже перейшли до сфери телекомунікацій. Тепер ми законодавчо регулюємо мову послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку. Що таке «мова послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку»? Я хотів би, щоби автори мені пояснили, дали юридичне чи правове визначення.

Тому ми просимо виключити ці положення. Давайте не будемо намагатися всі без винятку сфери життя людини врегулювати цим законопроектом. Це дійсно...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 960. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Продовжуємо. Коли ми ведемо мову про телекомунікації та поштовий зв'язок, то насамперед вбачаємо дії – якогось органу, установи, врешті-решт, людини. То, скажіть, будь ласка, що ви маєте на увазі, вказуючи, що мовою поштового зв'язку має бути українська? Коли приходить поштова кореспонденція, вона приходить будь-якою мовою. Скажіть, будь ласка, що робити? Робити переклад

цієї кореспонденції чи вводити додаткові назви? Як ви це уявляєте?
Це перше.

І друге, стосовно телекомунікацій. Це інженерні служби. Давайте ми ще їм будемо нав'язувати. Це вже не вписується в норми правового регулювання, що занадто, то...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 961.

СИРОЇД О.І. Це поправка 960.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, щодо поправки 960. Пані Оксана мені підказала. Дуже дякую, пані Оксано.

Прошу визначатися.

«За» – 5.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 961. Будь ласка, увімкніть мікрофон пану Німченку.

НІМЧЕНКО В.І. У своїй поправці ми пропонуємо інший текст: «Адреси відправника та одержувача поштових відправлень, телеграм, що пересилаються в межах України, мають виконуватися державною мовою. Текст телеграми може бути написаний будь-якою мовою з використанням літер кирилиці або латинської абетки».

Просимо підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Буде коментар голови комітету? Ні.

Визначаємося щодо поправки 961. Вона була відхилена комітетом. Прошу голосувати.

«За» – 5.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 963. Народний депутат...

Поправка 962. Писаренко. Будь ласка, увімкніть мікрофон Валерію Писаренку.

ПИСАРЕНКО В.В. Поправка досить добра, вона пропонує вилучити частину другу статті 31 щодо складання тексту телеграми українською або латинською абетками, але я хочу на цьому прикладі показати, що, дійсно, автори дещо перестаралися, коли заглибилися в тексти телеграм.

Ви розумієте, що деякі речі залишилися в пострадянському просторі? І люди, які використовують цей інструмент, остаточно перестануть ним користуватися, тому що вони використовують різні мови, що заохочує їх написати. Обмеження завжди призводить до того, що ми втрачаємо той чи інший інструмент, використання якого держава навпаки могла б заохочувати.

Дякую. Можна не голосувати.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую вам за позитивну характеристику поправки комітету, шановний пане Писаренко.

Наступна поправка 963. Будь ласка, народний депутате Німченко, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Поставте на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Просимо визначитися щодо поправки 963 народних депутатів Німченка і Шуфрича. Вона була відхилена комітетом. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 964. Народний депутате Німченко, прошу вас.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Ця норма, знову-таки, зобов'язує людину при відправленні своєї кореспонденції дотримуватися державної мови. Дайте мені відповідь, автори законопроекту: ви так ретельно все це перевіряли, що зараз громадянин України телеграму

не може відправити білоруською чи російською мовами, відправляючи її в Росію чи Білорусь. От до чого ви добалакалися! Балакали-балакали – сіли, мабуть, і заплакали. Як можна обмежувати людину у написанні телеграми материнською, рідною мовою особі, що мешкає в іншій країні? А ви кажете, що це повинно бути лише там, де договір є. Якщо немає договору, будьте ласкаві...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету, тому що це важлива тема. Щоб громадяни України знали, що можна буде надсилати телеграми будь-якою зручною мовою. Прошу, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Перша редакція законопроекту дійсно була досить жорсткою. До вашого відому, попередня поправка була скасована, бо вже телеграм немає. Ми вже всі *sms* давно відправляємо, користуємося *Viber*-ом і *WhatsApp*-ом.

Поправка колеги Німченка відхилена тому, що в законопроекті чітко сказано: «Міжнародні поштові відправлення та повідомлення, які передаються через телекомунікаційні мережі загального користування, обробляються із застосуванням мов, визначених міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України». Це формулювання – «згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України» – використовується в тому числі в Конституції України.

Через це поправка колеги Німченка була відхилена. Вона стосувалася міжнародних відправлень і можливості написання повідомлень будь-якими іншими мовами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую, шановний пане Княжицький.

Прошу визначатися щодо поправки 964 народного депутата Німченка, яка стосується міжнародних поштових повідомлень.

«За» – 8.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 965 народного депутата Валерія Писаренка. Будь ласка, пане Валерію.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую.

Ми переходимо до статті «Державна мова у сфері транспорту». Це стаття 36 за новою редакцією. Знову-таки, я говорю про приватний бізнес. Ми не повинні вказувати, якою мовою їм користуватися в процесі здійснення транспортних перевезень.

Мені здається, цілком зрозуміло, що аеропорти мають використовувати державну мову, що логістика і комунікація на території України також повинні здійснюватися українською мовою, щоб був єдиний стандарт. Але навіщо нам регулювати використання мов перевізниками, які, наприклад, їдуть з Одеси в Бессарабію? Навіщо говорити кондукторам чи водіям, якою мовою розмовляти? Мені здається, що це занадто. Пропоную все-таки говорити про заохочення, а не про обов'язковість чи нав'язування.

Прошу врахувати поправку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 965. Будь ласка.

«За» – 9.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 966 народного депутата Німченка. Прошу вас, шановний колего.

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би зауважити, що, по суті, ця стаття втручається у сферу приватного бізнесу і обслуговування людей у транспорті. Ідеться про переміщення осіб і отримання ними вірної інформації. Що ж ми пропонуємо? Подивіться на частину другу цієї статті, де зазначено, що інформація надається державною, а в разі потреби – іншою мовою. Хто буде визначати потребу на вокзалі, в аеропорту чи деінде, в конкретній адміністративно-територіальній одиниці України? Немає правового визначення.

Ми вважаємо, що цією нормою ми заангажували, зарегулювали...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 15 секунд. Завершуйте.

НІМЧЕНКО В.І. Це не дає змоги пасажиром отримати необхідну інформацію.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам, шановний колего, за роз'яснення вашої поправки. Прошу визначатися.

«За» – 9.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 967 також народного депутата Німченка. Прошу вас.

НІМЧЕНКО В.І. Ми якось не забуваємо про англійську та інші мови країн-сусідів, далеких і близьких, але не бачимо проблеми, яка реально існує.

По-перше, давайте ми все-таки розберемося, що таке мова обслуговування пасажирів на транспорті, що таке мова послуг. Треба виходити з того, що таке послуги чи мовний супровід. Люди ж цього не читають, вони повинні розуміти, про що йдеться. І чому ми завжди десь ставимо таку «розтяжку», щоб утруднити доступ до отримання інформації? І як працювати цим перевізникам? Вони теж стоять на «розтяжці» притягнення до відповідальності за незабезпечення...

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення, шановний колего.

Прошу визначатися щодо поправки 967.

«За» – 9.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 968. Народний депутат Осуховський. Вам слово, шановний колего. Прошу.

ОСУХОВСЬКИЙ О.І. Щоб не затягувати час, як це робить Німченко, прошу просто поставити поправку на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам, що не затягуєте час.

Прошу визначатися щодо поправки 968, шановні колеги.

«За» – 27.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 969. Шановний колего Німченко, прошу, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Я хотів би ще раз сказати, що треба виключити цю норму, адже вона лише створює перешкоди у процесі користування будь-яким транспортом.

Тут нічого регулювати. Регулювати треба застосування мов у тих сферах, де це не вдається чи неможливо. А ми знову вводимо зобов'язуючу норму. Почитайте рішення Конституційного Суду, пане доповідачу, я вам зараз його передам, щодо тлумачення статті 10.

Прошу задовольнити нашу вимогу і виключити цю норму з проекту закону.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановний пане Німченко. Це у вас уже така лексика суддівська пішла – задовольнити.

Пропоную підтримати поправку на прохання автора. Прошу визначатися.

«За» – 9.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 970 народного депутата Євтушка. Пан Сергій робить усе для того, аби ми швидше прийняли проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» і не наполягає.

Наступна поправка 971 народного депутата Німченка. Будь ласка, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Я думаю, що в цій нормі право індивідуума перед суспільством, перед громадою доведено до абсолютизму. Ви подивіться, що пропонується там: якщо хтось один вимагає, то, будь ласка, роби те, що він вимагає, переходь на ту мову, розмовляти якою вимагає один із пасажирів. Це так, щоб люди розуміли, що тут написано. І те, що вся рота йде в ногу – це нічого, головне, щоб один ішов не в ногу – тоді буде порядок.

Тому ми просимо виключити цю норму. Вона нічого не дає, окрім схоластики в застосуванні і неправильного розуміння та тлумачення норм.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо цієї поправки, колеги.

«За» – 7.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 972 також народного депутата Німченка. Вам слово, шановний колего.

НІМЧЕНКО В.І. Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Визначаємося щодо поправки 972. Комітет її відхилив. Будь ласка, колеги.

«За» – 10.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 973 колеги Брензовича. Будь ласка, вам слово.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Дякую.

У моїй поправці пропонується частину п'яту статті 32 викласти у наступній редакції: «Мовою назв аеропортів, портів, станцій, зупинок, власних назв транспортних засобів є державна мова. Такі назви поряд з українською мовою можуть бути відтворені також і регіональними мовами або мовами національних меншин відповідно до закону (законів) України, що регулює (регулюють) права національних або мовних меншин та корінних народів України». Адже запропонована комітетом редакція не вирішує проблематику відтворення в даній сфері нині наявних в Україні, а також гарантованих Конституцією і міжнародними зобов'язаннями України, мовних прав меншин.

Тому для недопущення чергового грубого порушення цих прав закликаю колег підтримати мою пропозицію щодо застосування бланкетної, цілісної норми, що відправляє до Закону України «Про національні меншини в Україні».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам за роз'яснення.

Будь ласка, коментар голови комітету. Нагадую, що поправка колеги Брензовича була врахована редакційно. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.І. Дякую.

Комітетом, справді, не враховано запропоноване положення щодо відтворення назв аеропортів, портів, станцій, зупинок регіональними мовами або мовами національних меншин, оскільки, на думку

комітету, це має бути передбачено у спеціальному законі про мови корінних народів і національних меншин. Інші ж зауваження до цієї частини були враховані редакційно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте на тому, щоб ми поставили поправку на голосування? Рухаємося далі, бо роз'яснили цю позицію.

Наступна поправка 975 народного депутата Німченка. Прошу вас, колего.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Я думаю, що ця стаття у запропонованому вигляді не несе того смислового навантаження і не виконає свою роль із забезпечення функціонування української мови як державної. Йдеться про елементарні речі. І тут без бланкетної норми ми не зможемо нічого вирішити.

Тому я хотів би, щоб ми не перенавантажували цей законопроект подібними нормами. Тим більше, поруч стоїть питання щодо врахування прав національних меншин та іншомовних громадян України, яких близько половини від усієї кількості населення. Якщо є інші дані, будь ласка, надайте. Я ж відповідально стверджую, що більш як 30 відсотків людей...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення вашої поправки.

Прошу визначатися щодо неї. Поправка 975.

«За» – 10.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 976. Народний депутат Писаренко, вам слово.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую.

Тут ідеться про застосування державної мови у сфері діловодства, документообігу, листування і звітності громадських об'єднань, політичних партій та інших юридичних осіб.

Дійсно, ця стаття зазнала змін, і, мені здається, вона зараз непогано виглядає. Єдине, я б запропонував все-таки скоротити назву статті, тому що ви фактично прибрали мову з діловодства,

документообігу, там залишилася лише комунікація з державними органами. До речі, це лише підтверджує мою тезу про те, що потрібно залишити обов'язковість лише в державній сфері, а все, що стосується приватної сфери і бізнесу потрібно віддати на розсуд бізнесу і комерції. Напевно, представництво іноземної компанії в Україні має саме визначати, якою мовою вести діловодство зі своєю материнською компанією.

Прошу поставити поправку на голосування, і думаю, що...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте завершити. Будь ласка, 15 секунд.

ПИСАРЕНКО В.В. Просто як рекомендація комітету: все-таки подивіться назву статті, можливо, дещо вдасться видозмінити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення. Прошу, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, шановний колего.

Хочу вам сказати, що більшість запропонованих вами поправок по суті врахована в редакції статті, що запропонована комітетом. Наприклад, що листування з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної та комунальної форм власності – статутні документи, рішення керівних органів, офіційні звіти, які надсилаються відповідно до чинного законодавства, – має бути державною мовою.

Справді, відмінність полягає в тому, що колега Писаренко пропонував вилучити з переліку юридичних осіб приватного права. Але комітет вважає, що будь-які юридичні особи, зареєстровані в Україні, мають листуватися з державними органами державною мовою. Тому що, якщо приватна компанія, яка користується малопоширеною мовою, наприклад, мовами країн Азії або африканських країн, надішле їм листа, органи державної влади просто не зрозуміють, про що йдеться.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо цієї поправки, колеги.

«За» – 8.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 978 народного депутата Німченка. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Знову хочу звернути вашу увагу на те, що ми дублюємо норми. Подивіться, з чого починається цей законопроект: будь-які дії, листування або інші відносини з органами державної влади мають здійснюватися українською мовою як державною, офіційною. То скажіть, навіщо ми тут пишемо про це? Хіба це не дублювання?

Це закладається саме для того, щоб створювати латентні норми зобов'язуючого характеру, які містяться й у наступних положеннях цієї статті. Тому ми просимо прислухатися до наших пропозицій.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки, яку ми зараз обговорюємо. Нагадую, це поправка 978.

«За» – 10.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 979. Автор – Пташник Вікторія. Прошу, пані Вікторіє.

ПТАШНИК В.Ю. Шановні колеги! Я категорично не погоджуюся з попереднім промовцем, адже редакція першого читання цієї статті містила вимогу до внутрішнього листування юридичних осіб приватного права і вказувалося, що воно має бути виключно державною мовою. І свою поправку я подавала, враховуючи, зокрема, попередній досвід роботи в юридичних компаніях, де ми для того, щоб вивчати іноземну мову, щоб наші співробітники володіли англійською на достатньому рівні вводили обов'язковість листування англійською мовою.

Саме тому я подала поправку, і дуже дякую комітету за те, що вона врахована. Мені здається, що нова редакція є абсолютно адекватною, і тепер ідеться не про внутрішнє листування, а фактично про

листування юридичних осіб приватного права з органами державної влади.

Я логіку бачу, доцільність бачу, тому дякую, і прошу нікого не «збивати» цю поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую вам. Рухаємося далі.

Наступна поправка 980... (*Шум у залі*). Бачу, бачу! Поправка 980. Будь ласка, шановному пану Папієву слово. Прошу.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні народні депутати України! Шановні телеглядачі! Ви бачите, йде обговорення цього законопроекту, і є деякі слушні пропозиції народних депутатів України, але ж ми відповіді на ці питання не отримуємо. Нам розказують, що мається на увазі в тій чи іншій статті, але я хочу привернути увагу до того, що якщо законодавством встановлюються норми, їх необхідно формулювати так, щоб їх однаково розуміли як у суді, як юридичні особи, так і громадяни України. Тобто коли відбувається подвійне тлумачення, ба більше, коли ці питання врегульовуються непрофільним законом, ось тут і починається повний юридичний безлад. Ви вже і в спорт влізли, і в листування, зараз у внутрішнє листування юридичних осіб хочете влізти. Шановні, схаменіться! Це неосталінізм у гіршому його виразі.

Прошу поставити цю поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Саме через сталінізм, між іншим, українська мова й опинилася в тому стані, з якого ми зараз намагаємося її врятувати і розвинути в нашій незалежній Українській державі (*Оплески*), а ви ці принципи сталінізму якраз обстоюєте. Ви ж вводите в оману наших виборців, тих, хто дивиться зараз засідання Верховної Ради, народних депутатів України. Оскільки після того, як колега Пташник абсолютно слушно подала свою поправку, і вона комітетом була врахована, внутрішнє листування осіб приватного права жодним чином не регулюється цим законопроектом. Тому прошу не перекручувати те, що було сказано.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

На вимогу народного депутата Папієва ставиться на підтвердження поправка 980 народного депутата Маркевича. Прошу визначитися, колеги. Нагадую, що комітет її врахував і просить сесійний зал також підтримати цю поправку.

«За» – 37.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 983 народного депутата Німченка. Прошу, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Я знову звертаюся до авторів, до доповідача з проханням розмежувати, в даному випадку через статтю 36 Конституції, якою надається людям право об'єднуватися для захисту своїх інтересів, зокрема мовних, де ж починається приватне, а де суспільне право, про яке йдеться в законопроекті.

І тому ці всі дописи щодо внутрішнього листування виключно українською мовою, щодо реєстрації у випадках, коли немає такої необхідності, це є не що інше, як зловживання з боку законодавця, держави шляхом втручання, а якщо хочете, порушення Конституції...

ГОЛОВУЮЧА. Завершуйте, будь ласка, 10 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. ...в приватне життя громадянина, його діяльність, куди втручання...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначитися. Втручання, так, втручання. Прошу визначитися щодо цієї поправки. Ні-ні, це поправка народних депутатів Німченка та Шуфрича, яка була відхилена комітетом.

«За» – 10.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 985. Німченко.

Народний депутат Папієв вимагає слова щодо поправки 984 народного депутата Німченка, яка була врахована комітетом. Прошу.

ПАПІЄВ М.М. Дякую.

Шановні народні депутати України! Шановні телеглядачі! Коли я стверджую, що цей законопроект – про заборону російської мови і неосталінізм в його найгіршому вигляді... Ви говорите емоціями, а я хочу з вами говорити мовою документів.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про мови в Українській РСР», стаття 2: «Відповідно до Конституції Української РСР державною мовою Української Радянської Соціалістичної Республіки є українська мова». Не російська, не будь-яка інша. І «Українська РСР забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя».

Це Закон Української РСР, і українська мова була державною мовою. При цьому держава гарантувала, крім усього іншого, вільне використання інших мов поруч з державною. Тому будьте чесними і читайте документи.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Рухаємося далі.

Голова комітету хоче прокоментувати цю поправку. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Папієв! Я розумію, що ви як мантру поширюєте ненависть до російської мови в цьому залі, постійно наголошуючи на забороні російської мови. Хочу запевнити всіх глядачів, що ані російська, ані жодна інша мова не може бути заборонена в демократичній країні і ніколи не буде заборонена. І прошу вас не поширювати під різними приводами цей фейк для громадян України і не пропагувати заборону російської чи будь-якої іншої мови.

Закон, який ви процитували, на жаль, був скасований законом Колесніченка – Ківалова, за який голосувало багато присутніх тут депутатів з «Опозиційного блоку». Потім останній був скасований Конституційним Судом, тому Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про мови в Українській РСР», прийнятий у 1989 році, на жаль, не діє.

Справді, це один з перших позитивних законів, що був прийнятий напередодні проголошення незалежності України. Це ще раз підтверджує, наскільки важлива мова для утвердження незалежності (*Оплески*). І в цьому парламенті за часів Української РСР були порядні люди, які голосували за цей закон, розуміли його необхідність, а при

незалежній Україні ми маємо непорядних людей, які борються з українською мовою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Пан Папієв не наполягає на голосуванні, він лише висловив свою позицію.

Наступна поправка 985. Народний депутат Німченко. Вам слово, прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Я просив би доповідача не затягувати розгляду цього законопроекту (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Пане Німченко, вам вдалося зірвати аплодисменти залу. Переходимо до голосування.

НІМЧЕНКО В.І. Пані Ірино! Пане доповідачу, ви, мабуть, зробили це навмисно своїм двохвилинним спічем. Тому не треба більше про це вести мову і просити людей розглядати законопроект оперативно.

І я все-таки хочу завершити свою думку стосовно мови в політичних об'єднаннях і партіях. Ми просимо виключити положення, де звіти партій та громадських об'єднань пропонується складати державною мовою. Всім зрозуміло, що на сьогодні ліцензіар, який видав...

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Шановні колеги! Ви знаєте, за два тижні обговорення поправок до законопроекту зал об'єднався з приводу двох тез: перша – що Путіну треба вивчати українську для Гааги, і друга – що не треба затягувати розгляд законопроекту. Треба лише вітати такі заяви.

Прожу визначитися щодо поправки 985 (*Шум у залі*). Що? Я що буду робити? Я буду працювати, радикально працювати, шановний колего.

«За» – 7.

Поправку відхилено.

Рухаємося далі.

Поправка 986. Народний депутат Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую.

Якщо ми вже розпочали дискусію, хочу її продовжити. Дійсно, в законопроекті ні де не вказано, що забороняється російська мова, але ви зачіпаєте практично всі сфери життєдіяльності, навіть приватне життя і бізнес. І ви усюди встановлюєте обов'язковість української мови.

Щодо статусу української мови як державної суперечок немає, але позиція авторів багатьох поправок: давайте не будемо нав'язувати українську мову, а будемо її популяризувати. Там, де ви дозволяєте використання інших мов, російська мова не згадується, хоча є англійська, є офіційні мови Європейського Союзу. І тому мої колеги говорять про те, що фактично російська мова вилучається з користування.

Тому, якщо на державному житті у нас залишається обов'язковість використання державної мови, то ми з вами знімаємо ці проблеми, щодо яких, до речі, мені зараз телефонують харків'яни, і вони дуже...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 15 секунд, завершити.

ПИСАРЕНКО В.В. Я вам просто розповім про реакцію людей, які дивляться і слухають наше засідання. Люди дуже хвилюються через те, що фактично в усі сфери життя зараз відбувається проникнення однієї мови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Прошу визначатися щодо поправки 986.

«За» – 9.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 987. Будь ласка, народний депутатє Німченко, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Я хотів би, щоб ми взяли, може нам президія роздасть Конституцію, і почитали статтю 32, що таке приватне право людини. Ми ж хочемо і сюди це ввести, щоб людина зверталася до громадських об'єднань чи партій державною мовою. Я хотів би почути від доповідача, чим керуються автори цієї

ідеї, що звертатися до громадських об'єднань чи політичних партій потрібно державною мовою? Скажіть, будь ласка.

Ми просимо виключити подібного роду норми, які не несуть нічого, крім дискредитації української мови.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Так, наголошують, що українська, а не українська мова, наголос саме на другому складі. Але дуже дякуємо за те, що всі обговорюють законопроект державною мовою.

Прошу визначатися щодо цієї поправки.

«За» – 9.

Поправку відхилено.

Рухаємося далі.

Поправка 986. Народний депутат Писаренко не наполягає.

Наступна... Вибачте, я... Пане Василю, дуже дякую за зауваження до президії. Дійсно, я неуважна і неправильно назвала номер поправки. Ми рухаємося далі.

Поправка 988. Народний депутат Осуховський. Будь ласка.

Колеги, я хочу поінформувати...

ОСУХОВСЬКИЙ О.І. Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Рівне.

Частина друга статті 34 є такою, що підважує і фактично заперечує державний статус української мови. Крім того, вона суперечить частині першій статті 34 законопроекту. Вважаю за необхідне вилучити дану норму із законопроекту. Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Шановні колеги! Автори поправки пропонують вилучити положення, відповідно до якого зареєстровані в Україні юридичні особи можуть брати до розгляду звернення іншими мовами. На думку комітету, мета законопроекту не заборонити використання інших мов, а встановити гарантії застосування української мови як державної. При цьому комітет не бачить жодних негативних наслідків, якщо приватні особи направлятимуть звернення, наприклад, до юридичних

осіб приватного права іншими мовами, і такі юридичні особи самостійно визначатимуть, приймати їх до розгляду чи ні. Тому ця поправка була відхилена.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступна поправка...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Голосувати просили.

ГОЛОВУЮЧА. Так, ми маємо визначитися щодо цієї поправки. Прошу визначитися щодо поправки 988.

«За» – 6.

Поправку відхилено.

Поправка 990. Народний депутат Кишкар. Наполягаєте? Ні. Дуже дякую.

Наступна поправка 992 народного депутата Німченка. Будь ласка, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, подивіться: щойно законопроект зачіпає іншу сферу, застосовується принцип дуалізму і вводиться інший закон, який треба застосовувати. Це передбачено і в частині першій: «...на звернення, викладені державною мовою, надають відповідь державною мовою відповідно до Закону України «Про звернення громадян». Це про що йдеться? Навіщо ми це вказуємо? Кому це ще не зрозуміло? Аби лише перенавантажити інформацією людей, і більш нічого. Це жодним чином не спрощує користування...

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо за роз'яснення.

Прошу визначитися щодо поправки 992. Комітет її відхилив.

«За» – 8.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 993 народного депутата Мусія.

Колеги, одну хвилинку. Хочу поінформувати вас, що до президії надійшла заява від двох фракцій, які готові замінити перерву на виступ. Так-так, дорогі друзі, на виступ.

Зараз буде остання поправка шановного колеги Мусія. Після цього буде виступ нашої шановної колежанки пані Альони Бабак, і ми оголосимо перерву.

Будь ласка, пане Мусію. Поправка 993.

МУСІЙ О.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, самовисуванець). Виборчий округ № 124, Сокальщина, Червоноград. Я теж хочу засвідчити звернення до мене численних виборців і висловити свою думку щодо цієї поправки, в тому числі звернутися до пана Писаренка та інших народних депутатів, які розказують, що українці не знають, як звертатися, що якісь виборці до них звертаються.

У мене теж є виборці, і в інших народних депутатів є виборці. І мої виборці наполягають на недостатній українськості цього законопроекту і вважають, що комітет пішов, на превеликий жаль, на поступки отаким виборцям, які розв'язали війну на сході.

Тому вибачте мене за те, що я наполягаю на своїй поправці, але вона вводить імперативну норму, яка обов'язково має бути. Коли на 27-му році незалежності України і на 5-му році війни ми знову вводимо формулювання: «може звертатися», «якщо хоче». Давайте зробимо український закон, поставимо вищу планку і будемо її досягати, а не констатувати, що так вже склалося. Ви хочете розширення агресії Росії, чи що?

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Була ціла низка попередніх поправок, на яких не наполягали народні депутати. За великим рахунком, ці поправки і поправка колеги Мусія відповідають редакції, запропонованій комітетом, концептуально не змінюють правове регулювання питання, оскільки в редакції комітету сформульовано відповідне положення, з нашої точки зору, юридично більш вивірене.

Тобто ми не були проти неї, просто в законопроекті інакше сформульовано те, про що було сказано.

І наостанок хочу заперечити те, що комітет зайняв компромісну позицію з противниками української мови, яких ми бачимо в певній

частині цього залу. Наше обговорення, небажання їх прийняти цей закон і затягування процесу розгляду свідчать про те, що цей законопроект їх повністю не влаштовує, як не влаштовує і, мені здається, незалежність України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам, шановний пане Княжицький, за роз'яснення.

Прошу визначатися щодо поправки 993.

«За» – 3.

Поправку відхилено.

Пане Княжицький, просимо вас повертатися на ваше робоче місце.

Зараз дві фракції готові оголосити заяву замість перерви. Запрошую до трибуни пані Альону Бабак.

Колеги, ми продовжимо наше засідання буквально на кілька хвилин для того, щоб було... Це «Воля народу» і Радикальна партія Олега Ляшка. Все під контролем, все... (*Шум у залі*). Брали «Батьківщина» і... (*Шум у залі*).

Шановні колеги! Ми надаємо зараз слово шановній Альоні Бабак. Ми продовжуємо наше засідання на кілька хвилин, а потім оголошуємо перерву.

Пані Бабак, будь ласка, вам слово.

БАБАК А.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! З понеділка в Комітеті Верховної Ради з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення голодують шахтарі з різних регіонів України. Як виявилось, до них за цей час не підійшов ніхто з представників органів державної влади: ні з Міністерства соціальної політики, ні з Міністерства енергетики та вугільної промисловості, ні з будь-яких інших органів. Виявляється, що люди вийшли з мирною

акцією протесту, так вони сказали, і прийшли до Верховної Ради для того, щоб закликати уряд України скасувати постанову № 160, яку він прийняв 20 лютого 2019 року з порушенням Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Про що йдеться? Уряд прийняв постанову, якою визначив коефіцієнт індексації страхових виплат особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві, які мають професійні захворювання, або членам сімей загиблих на виробництві, – 1,05 до індексації цих страхових виплат, замість коефіцієнту, який би дорівнював зміні середньої заробітної плати за попереднім календарним роком.

Друзі, якщо вдуматися, що уряд зробив у лютому цього року, ми з вами зрозуміємо, що на людях, які стали інвалідами на виробництві, які отримали професійні захворювання, Кабінет Міністрів вирішив зекономити. Це вже апогей цинізму цієї влади.

Фракція «Об'єднання «Самопоміч» просить вважати цей виступ депутатським запитом до уряду України щодо негайного приведення постанови Кабінету Міністрів № 160 від 20 лютого 2019 року відповідно до статті 37 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Просимо виправити цю кричущу помилку і припинити знущання над людьми.

До Голови Верховної Ради ми також звертаємося з проханням надати медичну допомогу людям, які з понеділка голодують у Комітеті Верховної Ради з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення.

Друзі, обходити такі речі, не звертаючи на них увагу, вже, напевно, не може ніхто. Тому просимо вжити негайних дій.

Дякуємо.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим. О 16 годині прошу всіх прийти до залу. Нагадую, що ми завершили на поправці 994. Прошу і голову комітету, і авторів правок о 16 годині прийти до залу.